

DEZVOLTAREA REGIUNILOR DE FRONTIERĂ ALE UE SUPPORT DE CURS

Florentina Chirodea

Acest material a fost elaborat în cadrul proiectului,
Development of the border regions in Central and Eastern Europe countries
(DBRCEEC, 599689-EPP-1-2018-1-RO-EPPJMO-MODULE)
finanțat prin programul Jean Monnet al Uniunii Europene)

- ▶ 1. Dezvoltare. Concept
- ▶ 2. Dimensiuni ale dezvoltării
- ▶ 3. Obiective de dezvoltare – obiectivele mileniului
- ▶ 4. Obiective de dezvoltare – obiectivele globale de dezvoltare durabilă
- ▶ 5. Curente de gândire și teorii
- ▶ 6. Indicatorii dezvoltării
- ▶ 7. Terminologie și planificare strategică
- ▶ 8. Regiuni de frontieră
- ▶ 9. Propunerile CE pentru dezvoltarea regiunilor de frontieră
- ▶ 10. Asociația Europeană a Regiunilor de Frontieră
- ▶ 11. Carta Europeană a Regiunilor de Frontieră
- ▶ 12. Dezvoltarea orașelor de frontieră

CUPRINS

- ▶ Obiectiv general: aprofundarea conceptelor specifice dezvoltării regionale prin cunoașterea și analiza regiunilor de frontieră
- ▶ Obiective specifice:
 - ▶ - abordarea factorilor exogeni și endogeni de dezvoltare și influența lor asupra regiunilor de frontieră;
 - ▶ - cunoașterea tipologiilor regiunilor de frontieră și a mecanismelor de dezvoltare

OBIECTIVELE CURSULUI

TEMA 1 – DEZVOLTARE. CONCEPT

The background is a solid blue gradient, transitioning from a lighter shade at the top to a darker shade at the bottom. On the right side, there are several thin, white, parallel lines that start from the top right and extend diagonally towards the bottom left, creating a sense of movement and depth.

- ▶ Societatea noastră a evoluat și evoluează permanent, iar provocările pe care le intampină sunt diferite față de trecut.
- ▶ Incălzirea globală și efectele societății de consum cu un impact puternic asupra mediului înconjurător sunt doar două exemple care ilustrează noile provocări. Pentru a cunoaște și a înțelege mai bine ne propunem să analizăm scopul dezvoltării durabile. Premisa că, dezvoltarea durabilă prezintă un cadru de gândire care, odată însușit, ajută la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care poate face față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale, inclusiv dezvoltarea așezărilor umane.

DEZVOLTARE - CONCEPT

- ▶ folosit pentru a caracteriza un proces de schimbare social (vezi resursa bibliografică 1)
- ▶ legat inițial de modernizarea economică de după WWII – implica industrializare și creștere economică (vezi resursa bibliografică 2)
- ▶ Sec. XXI – conceptul are un profil multifacțat, care cuprinde procesele de schimbare, creștere sau evoluție cu dimensiuni sociale, culturale, politice, de mediu și economice.
- ▶ Peet și Hartwick – dezvoltarea este o viață mai bună. În esență, aceasta înseamnă îndeplinirea nevoilor de bază: hrană suficientă pentru a menține o bună sănătate, un loc sigur și sănătos de trăit, servicii disponibile tuturor sau pe care pot să și le permită majoritatea populației, un tratament care ține cont de demnitatea umană și de respect
- ▶ Dezvoltarea – schimbările inovative rezultate în structura socio-economică a unei țări/regiuni/localități
- ▶ Amartya Sen – dezvoltarea este „un proces de extindere a libertăților reale de care oamenii se pot bucura”

RESURSE BIBLIOGRAFICE

1. Cornelia Nicoleta Morariu, Mihaela Dana Ignat, *Conexiuni teoretice socioeconomice: teoriile schimbării sociale*, în *Revista de Economie Socială*, nr. 1/2011, <https://core.ac.uk/download/pdf/25725026.pdf>
2. Gheorghe Luțac, *Teorii ale dezvoltării prin acumulare de capital și industrializare*, în *Analele Științifice ale Universității „A.I.Cuza” din Iași. Științe Economice*, Tomul 50, pp. 38-45, 2015, <https://ideas.repec.org/a/aic/journal/y2005v50-51p38-45.html>
3. Mihail Lipășcu, *Concepte și teorii cu impact asupra dezvoltării durabile a așezărilor umane*, în volumul conferinței *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice*, Ediția a V-a, 2019, pp. 161-165, https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/94269

TEMA 2 – DEZVOLTARE. DIMENSIUNI

- ▶ Termenul de dezvoltare presupune (NODEX, 2002) “a trece printr-o serie de schimbări spre o treaptă superioară; a face progrese; a avansa; a înainta; a progresa; a propăși; a evolua.”
- ▶ Schimbările pot avea loc indiferent de voința oamenilor, neplanificate, uneori în afara oricărui control, nedorite și în unele situații generând chiar efecte negative.
- ▶ Dezvoltarea poate fi explicată ca un proces de management al schimbărilor, care presupune planificarea, conducerea, coordonarea și controlul acestora pentru a le da schimbărilor un sens pozitiv, dar și pentru a anticipa și reduce efectele lor negative.
- ▶ Termen de relevanță mai ales economică, dezvoltarea a intrat în vocabularul obișnuit al firmelor private, administrației, oamenilor politici, ONG-urilor, cu o conotație care pare să privilegieze mai mult aspectul cantitativ decât pe cel calitativ al vieții. Este un proces strâns legat de conceptul de progres, noțiune centrală a curenților filozofice evoluționiste.

- ▶ În secolul al XIX-lea, cuvântul dezvoltare era un termen mai specializat, utilizat în economie, științe sociale sau în domeniul tehnic.
- ▶ În zilele noastre însă, dezvoltarea a devenit o realitate complexă. Ea nu se mai poate baza doar pe vechiul model, care presupune mai ales intervenția statului și mecanismelor pieței în diferite proporții. Un al treilea sector, reprezentat de organizațiile nonguvernamentale, sindicate, Biserică, asociații sau grupuri comunitare, economie socială, este din ce în ce mai prezent.
- ▶ Dezvoltarea echivalează astăzi cu ideea de creștere, de expansiune, de progres economic, de îmbogățire continuă a unui individ, grup social ori a societății în ansamblu, îmbunătățirea condițiilor de viață.
- ▶ Problema dezvoltării presupune în ultimul timp o preocupare serioasă, deoarece, creșterea economică, bunăstarea oamenilor și progresul social, se obțin mai greu astăzi, în contextul economiei globale, decât în trecut. Se poate observa că putem avea creștere economică la nivel național sau regional și în același timp dezechilibre importante între unitățile componente. Pe de o parte înregistrăm creștere economică prin noi implantări industriale, creșterea numărului locurilor de muncă, etc., iar pe de altă parte accentuarea sărăciei, șomajului, a numărului de asistați social, degradarea mediului înconjurător. Creșterea economică nu înseamnă neapărat bunăstare generală. Idealul dezvoltării ar fi ca aceasta să genereze bunăstare pentru toți oamenii.

DEZVOLTAREA ESTE AȘADAR UN PROCES PLANIFICAT PRIN CARE O ANUMITĂ SITUAȚIE TRECE DE LA SIMPLU LA COMPLEX, CREȘTE, SE ÎMPLINEȘTE, DEVINE MAI BUNĂ DECÂT A FOST.

DEOARECE REPREZINTĂ UN PROCES DE CREȘTERE, DE TRANSFORMARE PE TERMEN LUNG, PROCESUL DE DEZVOLTARE ARE ȘI O CONOTAȚIE STRATEGICĂ

- ▶ **Dezvoltare economică** este un concept larg care reprezintă procesul în care diferiți actori (guvern, sectorul privat, sectorul neguvernamental, comunități) acționează planificat în scopul creșterii bunăstării oamenilor.
- ▶ Este important și relevant să subliniem diferența dintre dezvoltare și **creștere economică**. Creșterea economică se concentrează mai mult pe aspectele cantitative, măsurabile, cum ar fi produsul intern brut pe cap de locuitor (PIB), numărul locurilor de muncă, venitul pe cap de locuitor, numărul de locuințe, ș.a.
- ▶ Îmbunătățirea acestor indicatori nu înseamnă neapărat mai bine pentru comunitate. Pe de o parte aceștia ar trebui corelați cu și cu alți indicatori, din sfera educației, sănătății, sărăciei, pentru a avea o imagine a dezvoltării. Pe de altă parte contextele pot să difere chiar în cadrul aceleiași regiuni, sau între urban și rural. De exemplu aceeași creștere a venitului mediu/locuitor poate însemna mai mult pentru un locuitor din mediul rural, unde costul vieții este mai scăzut, decât pentru unul dintr-un oraș mare, unde costul vieții are mai multe componente și este în general mai ridicat.

- ▶ Întâlnim adesea termeni ca dezvoltare rurală, dezvoltare urbană, regională, teritorială, în care constanta este raportarea procesului de dezvoltare la un teritoriu mai mult sau mai puțin definit.
- ▶ **Dezvoltarea locală** decurge direct din conceptul de dezvoltare endogenă. Teoria dezvoltării endogene de la sfârșitul anilor 1950, având ca autori pe John Friedmann și Walter Stöhr, reprezintă o abordare în cadrul căreia dezvoltarea este privită dintr-o perspectivă teritorială. Aceasta vizează un teritoriu limitat, și reprezintă un proces pornit de jos în sus (bottom-up), privilegiind resursele endogene, modalitățile de cooperare tradiționale și valorile culturale locale.
- ▶ **Dezvoltarea endogenă** pornește de la nevoi de bază ale oamenilor, cum ar fi: hrana, locuirea, educația și munca, nu de la nevoi legate de creșterea pieței. Ea presupune valorificarea resurselor locale (naturale, culturale) la scară mică, chiar într-un sistem autarhic, ce poate funcționa ca o economie informală, care se poate chiar sustrage normelor economiei oficiale (valorificarea locală directă a produselor).

- ▶ Dezvoltarea endogenă comportă următoarele **dimensiuni**: spațială sau teritorială, comunitară și democratică.
- ▶ Astfel: - dimensiunea spațială – vizează într-un context mai larg componentele: geografic, economic, social și cultural;
 - dimensiunea comunitară – presupune participarea membrilor comunității în procesul dezvoltării;
 - dimensiunea democratică – subliniază necesitatea unor structuri în cadrul cărora oamenii să se poată exprima democratic.
- ▶ Dezvoltare endogenă nu înseamnă adaptarea localității la contextul economic, ci mai degrabă o mobilizare a energiilor și a resurselor locale în procesul dezvoltării. Capitalul extern și mai ales cel global, este nomad și de aceea nu prezintă o miză pentru dezvoltarea unui oraș sau a unei regiuni. Investitorii de acest gen plasează banii doar atâta timp cât plasamentele le asigură profituri mari (este relevant cazul fabricilor Nokia, de la Bochum Germania sau Cluj, a căror închidere a generat costuri sociale mari). Așadar atragerea capitalului global prin vânzarea de active și oferirea de facilități, poate genera o dezvoltare iluzorie.
- ▶ Dezvoltarea endogenă presupune așadar, utilizarea complexă și rațională a resurselor locale, într-un proces lent și durabil de dezvoltare economico-socială.

DEZVOLTAREA TERITORIALĂ DURABILĂ

- ▶ **1970** Conferința CEMAT (Conferința miniștrilor responsabili de planificarea teritoriului)de la Bonn – s-au identificat temele majore ale dezvoltării teritoriului european:
 - calitatea mediului
 - procesul de urbanizare și stabilirea echilibrului oraș-sat, problemele zonelor rurale
 - problemele regiunilor specifice (montane, regiunile de conversie industrială, regiunile periferice, etc.)
 - dezvoltarea rețelelor de comunicații și transport, participarea colectivităților regionale și locale
- ▶ **1983** Carta de la Torremolinos - s-au formulat marile obiective pentru administrarea teritoriului la nivel național și european

document politic aprobat de Consiliul Informal al CEMAT, care orientează cadrul politicilor sectoriale cu impact spațial în vederea unei dezvoltări teritoriale echilibrate și durabile

- ▶ Obiective: coeziune economică și socială; competitivitate mai echilibrată în teritoriu; conservarea resurselor și patrimoniului natural și cultural
- ▶ Principii de bază:
 - dezvoltarea unui sistem urban policentric și echilibrat și a unui nou tip de relație între zonele urbane și rurale;
 - asigurarea accesului egal la infrastructura de cunoaștere;
 - dezvoltarea durabilă, managementul inteligent al patrimoniului natural și cultural.

dezvoltarea durabilă a continentului european:

1. Promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltări socio-economice echilibrate și de îmbunătățire a competitivității
 2. Promovarea încurajării dezvoltării generate de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor dintre orașe și sate
 3. Promovarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate
 4. Facilitarea accesului la informație și cunoaștere
 5. Reducerea degradării mediului
 6. Valorificarea și protecția resurselor și patrimoniului natural
 7. Valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare
 8. Dezvoltarea resurselor energetice în menținerea securității
 9. Promovarea unui turism de calitate și durabil
 10. Limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale
-

- ▶ **2007** Statele membre ale UE au adoptat *Carta de la Leipzig pentru orașe Europene Durabile* care conține principii și strategii comune pentru politica de dezvoltare urbană
- ▶ Obiective strategice: coeziune economică, socială și teritorială; consolidarea competitivității globale și a durabilității regiunilor europene; integrarea politicilor comunitare la nivel național, regional și local.
- ▶ Strategii de acțiune :
 - crearea și asigurarea unor spații publice de bună calitate;
 - modernizarea rețelelor de infrastructuri și creșterea eficienței energetice;
 - inovația proactivă și politicile educaționale.

- ▶ **2010** Declarația de la Toledo privind regenerarea urbană integrată. Documentul susține necesitatea promovării unei dezvoltări urbane inteligente, durabile și incluzivă din punct de vedere social, a orașelor europene, prin:
 - coordonarea intersectorială a acțiunilor strategice
 - dezvoltarea de parteneriate puternice orizontale □ creșterea responsabilității actorilor urbani
 - concentrarea intervențiilor pe zone cheie de la nivelul orașului
 - implicarea populației și a grupurilor țintă în procesul de planificare
 - monitorizarea acțiunilor strategice, precum și a conflictelor și sinergiilor între diferite sectoare pe care le generează acestea
-

- ▶ Studiind dezvoltarea orașelor chineze, John Friedmann a propus în lucrarea sa din 1992 „Empowerment. The Politics of Alternatives Development”, un model de dezvoltare de tip endogen, aplicabil orașelor și zonelor periurbane cu care acestea dezvoltă relații complexe. Pentru a realiza o dezvoltare urbana armonioasă, autorul propune șapte direcții de acțiune în care atât autoritățile locale cât și ceilalți actori locali trebuie să investească resurse proprii, și nu neapărat să-și adapteze cadrul pentru investitori din afară. Aceste domenii („clusters”) ar fi:
1. necesitățile umane fundamentale-garantarea educației, acces la servicii de calitate, asigurarea de locuințe la prețuri rezonabile;
 2. susținerea dezvoltării unei societăți civile organizate și independente
 3. moștenirea urbană (regională)-în termeni de patrimoniu și viață culturală-care să conducă la întărirea coeziunii și la identificare;
 4. susținerea instituțiilor culturale, intelectuale (calitatea universităților și institutelor de cercetare), artistice, susținerea creativității;
 5. gestionarea durabilă a resurselor naturale (păduri, lacuri, plaje, ferme, etc.)
 6. calitatea mediului înconjurător (apă, aer, sol, biodiversitate, etc.)
 7. calitatea infrastructurii urbane (transport, comunicații, energie, alimentare cu apă, gestionarea deșeurilor).

1970 de fondatorul Institutului Internațional pentru Mediu și Dezvoltare, Barbara Word.

- ▶ În anul 1987, raportul Comisiei Bruntland, document intitulat și „Viitorul nostru comun”, publicat de ONU, a consacrat acest concept definindu-l ca pe „un proces de schimbare în care exploatarea de resurse, direcționarea investițiilor, orientarea dezvoltării tehnologice și schimbările instituționale, sunt armonizate și sporesc potentialul prezent și viitor, de a satisface nevoile și aspirațiile umane”.
- ▶ Este vorba de un mod de dezvoltare bazat pe solidaritatea între generații, care să permită „îndeplinirea necesităților generației prezente, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și îndeplini propriile necesități”, considerând deci patrimoniul natural (apă, aer, materii prime) ca pe un stoc de resurse, a căror utilizare, exploatare, să nu excedă capacitatea lor de regenerare naturală.

Sanitare din anii 1840 sau Reforma privind locuirea de mai târziu, a apărut termenul de „acțiune colectivă” (collective action). Deși Mișcarea progresistă din anii 1890 a însemnat mult pentru dezvoltarea comunitară, schimbările sociale din anii 1950 și 1960 (mișcări sociale pentru drepturi civile, anti-sărăcie) au condus la recunoașterea dezvoltării comunitare ca practică. În anii 1960 au apărut în SUA mii de corporații de dezvoltare comunitară.

- ▶ Prima definiție a dezvoltării comunitare este data la Conferința din 1948 de la Cambridge a administratorilor de politici sociale coloniale când acesta a înlocuit termenul de educație de masă.
- ▶ În 1955 documentele Națiunilor Unite definesc termenul ca fiind un proces a cărui finalitate este crearea condițiilor de progres economic și social. Ulterior programele organizațiile internaționale au facilitat difuzarea termenului în Africa și India.
- ▶ Reacțiile la modelul top-down de dezvoltare economico-socială adoptat de UNICEF și OMS prin Declarația de la Alma Ata, au dus la conturarea înțelesului actual al termenului, și anume a ideii de implicare a oamenilor în proiectele proprii dezvoltări.

RESURSELE DE DEZVOLTARE

- ▶ Dezvoltarea nu poate fi concepută în afara resurselor de care are nevoie. Trei categorii de resurse, concură în proporții variabile, în procesul dezvoltării: resurse financiare, resurse materiale și resurse umane.
- ▶ În categoria resurselor financiare intră: bugetele ca instrumente financiare și modul lor de constituire, fonduri de investiții și fonduri comunitare, credite și instrumente de creditare din bănci.
- ▶ Resursele materiale constau în bogății ale solului și subsolului, apa, în termeni cantitativi și calitativi, aerul, pădurile și calitatea mediului înconjurător în general, patrimoniu (imobiliar, cultural) și infrastructură (rețele de transport, de utilități, de comunicații).
- ▶ Resursa umană este cea mai dinamică dintre toate tipurile de resurse deoarece pe de o parte, are cel mai mare potențial de dezvoltare, iar pe de altă parte, poate pune în valoare celelalte resurse, cu condiția unei alocări corecte a acesteia.
- ▶ La aceste resurse se pot adăuga sistemele politice (structuri politice, legi, cultură politică) prin care se asigură și conducerea, organizarea, functionarea societății și controlul.

**TEMA 3- OBIECTIVELE DE
DEZVOLTARE ALE MILENIULUI
(ODM, SEPTEMBRIE 2000)**

principala a „Declarației Mileniului”, adoptată în cadrul summit-ului Mileniului “Rolul Organizației Națiunilor Unite (ONU) în secolul XXI”, din septembrie 2000.

SUMMIT-UL MILENIULUI - 2000

- ▶ Cele 189 de țări participante au semnat un document cadru care definește agenda ONU pentru secolul XXI cu privire la pace, securitate și dezvoltare.
- ▶ *Declarația Mileniului* este unica agendă globală în domeniul dezvoltării asupra căreia există un acord la cel mai înalt nivel între majoritatea statelor lumii, dând guvernelor posibilitatea de a monitoriza mai bine dezvoltarea umană, de a intensifica mobilizarea resurselor naționale cât și de a întări parteneriatele pentru dezvoltare.
- ▶ Cele 189 de națiuni s-au angajat să transforme în realitate dreptul la dezvoltare pentru toți și conlucreze pentru îmbunătățirea condițiilor sociale și economice din țările defavorizate, reducerea sărăciei și respectarea drepturilor omului.
- ▶ Prin adoptarea de către fiecare țară a unor ținte corelate ODM, specifice contextului național, s-a constituit un mecanism de monitorizare a progresului la scară națională, regională și globală.

SUMMIT-UL MONDIAL - 2005

- ▶ Summit-ul Mondial, organizat între 14 și 16 septembrie 2005 la sediul Națiunilor Unite din New York, a adunat mai mult de 170 de șefi de state și guverne pentru a revizui progresele înregistrate de la adoptarea Declarației Mileniului din 2000.
- ▶ Acest summit a reprezentat o oportunitate de adoptare a unor decizii îndrăznețe în privința dezvoltării, securității, drepturilor omului precum și a reformei Organizației Națiunilor Unite. Cele mai importante angajamente luate cu ocazia acestui Summit sunt:
 - crearea unei Comisii de Menținere a Păcii care să coordoneze activitatea de susținere a statelor ce ies din conflicte armate;
 - sporirea sumelor alocate pentru atingerea ODM;
 - o condamnare clară și lipsită de ambiguități a „terorismului în toate formele și manifestările sale”.

DE CE ODM?

- ▶ Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului **înlocuiesc inițiativele anterioare** ale Organizației Națiunilor Unite pentru a stabili **obiective clar determinate în timp** pentru a conduce și influența strategii naționale și internaționale pentru dezvoltare.
- ▶ Încă de la înființarea sa, Organizația Națiunilor Unite a definit o serie amplă de obiective mondiale cu rezultate specifice, printre care:
 - abolirea colonialismului (preocupare specifică pentru perioada anilor 1940-1960),
 - creșterea economică accelerată prin furnizarea de asistență internațională masivă (preocupare specifică mai ales Deceniului ONU pentru Dezvoltare, anii '60, dar și celor trei decenii consecutive)
 - eradicarea variolei, malariei și altor boli transmisibile (preocupare sporită în perioada de după 1950).

ODM reprezintă un **pact încheiat între toți actorii** economici majori ai lumii.

- ▶ Țările sărace s-au angajat să-și îmbunătățească politicile și instituțiile precum și să sporească responsabilitatea acestora față de proprii cetățeni.
- ▶ Statele bogate s-au angajat să furnizeze resursele necesare pentru susținerea unor astfel de schimbări.
- ▶ Cum angajamentul pentru atingerea ODM a fost luat la cele mai înalte nivele politice, Declarația Mileniului a Națiunilor Unite a reprezentat primul moment în care guverne întregi, inclusiv ministerele comerțului și finanțelor care administrează bugetele statelor, și le-au asumat.
- ▶ În același mod, instituții financiare internaționale (Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, băncile regionale de dezvoltare și din ce în ce mai mulți membri ai Organizației Mondiale a Comerțului) și-au exprimat responsabilitatea pentru atingerea obiectivelor.

Lumea nu a mai cunoscut **niciodată în istoria sa o perioadă atât de prosperă.**

- ▶ Sute de miliarde de dolari ce sunt cheltuite, în prezent, pentru operațiunile militare din diferite colțuri ale lumii.
- ▶ Aproximativ 900 de miliarde de dolari au fost investiți, doar în anul 2003, în armament de către guvernele lumii.
- ▶ Țările bogate acordă subsidii agriculturii proprii în valoare de 300 de miliarde de dolari în fiecare an.
- ▶ S-ar putea să nu fie nevoie de mai mult de 50 de miliarde de dolari anual în plus, sub formă de ajutor internațional, pentru atingerea ODM. Prin urmare, din punct de vedere financiar, în tabloul mondial, angajamentul financiar necesar pentru atingerea ODM este relativ redus.

Obiectivele **pot fi atinse**. Unii dintre comentatori susțin că acestea nu sunt Obiective „ale Mileniului” ci „Obiective Minimale” și că stabilirea unor ținte mai reduse decât acestea este de neacceptat.

Progresul către atingerea Obiectivelor este monitorizat atent.

- ▶ ODM nu sunt doar o colecție de declarații spumoase de bune intenții, pentru monitorizarea lor, au fost create mecanisme foarte clare a căror aplicare produce Rapoartele asupra Obiectivelor Mileniului și Rapoartele Secretarului General al ONU către Adunarea Generală ONU.
- ▶ Mai mult, pentru a responsabiliza la maximum guvernele, organizații ale societății civile din întreaga lume elaborează propriile rapoarte asupra progreselor înregistrate în urmărirea ODM.
- ▶ Fiecare Obiectiv din cele opt a fost stabilit astfel încât să fie ușor de înțeles, de implementat și de măsurat. Având în vedere resursele, tehnologia și cunoștințele de care dispun, atingerea acestor obiective, până în 2015, nu ar trebui să fie o problemă.

OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE ALE MILENIULUI

1. Eliminarea sărăciei severe și a foametei
 2. Acces universal la educația primară
 3. Promovarea egalității între sexe și încurajarea femeilor
 4. Reducerea mortalității infantile
 5. Îmbunătățirea sănătății mamelor
 6. Combaterea SIDA, malariei și a tuberculozei
 7. Asigurarea sustenabilității mediului înconjurător
 8. Dezvoltarea unui parteneriat global pentru dezvoltare
-

OBIECTIVUL 1 – ELIMINAREA SĂRĂCIEI SEVERE ȘI FOAMETEI

Știați că (date colectate la începutul sec. XXI)?

- Aproape 1 miliard de oameni trăiesc cu mai puțin de 1 dolar pe zi? 462 mil. dintre ei sunt tineri?
 - 100 milioane de oameni vor trăi în sărăcie dacă prețul alimentelor continua să crească?
 - 50% din copii din Asia de Sud-Est sunt subnutriți, peste jumătate din numărul cazurilor înregistrate la nivel mondial?
 - Între 55% și 75% din populația cu vârsta de lucru are un loc de muncă în cele mai multe regiuni, cu excepția Africii de Nord și a Asiei de Vest unde femeile au cea mai scăzută rată de angajare (sub 25%).
 - Peste 42 de milioane de oameni sunt, în prezent, dizlocați din cauza conflictelor și a persecuțiilor, în interiorul sau în afara granițelor propriei țări. Africa Sub-Sahariană și Asia de Vest înregistrează cel mai mare număr de refugiați. În Iordania și Liban, refugiații reprezintă 10% din totalul populației?
- **Obiectivul 1** își propune să reducă la jumătate numărul celor care trăiesc cu mai puțin de un dolar pe zi, să creeze de locuri de muncă pentru toți, în special femei și tineri și să reducă la jumătate numărul

Indicatorul 1.1 – Procentul de populație a cărei putere de cumpărare este de cel puțin un dolar pe zi

- Indicatorul 1.2 – Rata disparității sărăciei;
- Indicatorul 1.3 – Proporția din consumul național care ajunge la cea mai săracă cincime din

populație.

- ▶ Ținta 1.B (globală): Atingerea încadrării totale și productive în câmpul muncii, precum și asigurarea unui loc de muncă decent tuturor persoanelor, inclusiv femeilor și tinerilor:
 - Indicatorul 1.4 – Creșterea ratei PIB pe persoană angajată;
 - Indicatorul 1.5 – Rata numărului de angajați raportat la total populație;
 - Indicatorul 1.6 - Proporția celor angajați și a căror putere de cumpărare este sub un dolar pe zi;
 - Indicatorul 1.7 – Proporția familiilor formate din persoane active în totalul numărului de angajați;
- ▶ Ținta 1.C (globală) – Înjumătățirea, între 1990 și 2015, a procentului de persoane care suferă din cauza foametei:
 - Indicatorul 1.8 – Incidența taliei mici la copiii cu vârstă mai mică de cinci ani;
 - Indicatorul 1.9 – Proporția populației care are un consum de calorii sub nivelul minim al

OBIECTIVUL 2 – ACCES UNIVERSAL LA

Știați că (date colectate la începutul sec. XXI)?

- 133 de milioane de tineri nu știu să scrie sau să citească?
- Numărul copiilor care nu sunt înscriși la școală este de 103 milioane?
- 100 de milioane de copii care merg la școală vor fi nevoiți să o abandoneze înainte să învețe să scrie sau să citească?
- Când uniformele și taxele școlare au fost eliminate, în Kenya, Malawi și Uganda, rata de școlarizare a crescut considerabil?
- ▶ Sondaje din regiunea sub-sahariană arată că, pentru copiii care provin din familiile sărace, șansele de a urma o școală primară sunt foarte scăzute.
- ▶ În 32 din 40 de țări, rata de școlarizare este mai mare în mediul urban decât în cel rural. Fetele sunt cele mai expuse riscului de abandon școlar din cauza sărăciei și a căsniciilor timpurii.
- ▶ Date privind situația din 114 tabere de refugiați, din 27 de țări, arată că doar în șase tabere din zece fost reușită școlarizarea tuturor copiilor în ciclul primar.
- ▶ **Obiectivul 2** își propune să asigure accesul la educație primară, până în 2015, pentru toți copiii din lume

ACHIEVE UNIVERSAL
PRIMARY EDUCATION

ACHIEVE UNIVERSAL
PRIMARY EDUCATION

▶ **Indicatori măsurabili:**

- ▶ Ținta 2.A (globală) – Asigurarea ca, până în 2015, copiii de pretutindeni, indiferent că sunt fete sau

băieți, vor putea să încheie un ciclu primar complet de studii

- Indicatorul 2.1 – Rata netă de înscriere în ciclul primar de învățământ
- Indicatorul 2.2 – Proporția elevilor care s-au înscris în clasa I și au terminat clasa a IV-a
- Indicatorul 2.3 – Rata de alfabetizare a tinerilor cu vârsta între 15 și 24 de ani, bărbați și femei.

OBIECTIVUL 3 – PROMOVAREA EGALITĂȚII DINTRE SEXE ȘI ÎNCURAJAREA FEMEILOR

► Știați că (date colectate la începutul sec. XXI)?

- Două treimi dintre adulții analfabeți ai lumii sunt femei? Fetele reprezintă 55% din numărul total al copiilor care nu merg la școală?
- Fiecare Obiectiv de Dezvoltare al Mileniului este influențat direct de drepturile femeilor?
- Femeile sunt plătite mai puțin, lucrează în condiții mai proaste și întâmpină mai multe obstacole decât bărbații în obținerea unei promovări?
- În 1990, femeile ocupau aproape 35% din totalul locurilor de muncă plătite, în afara domeniului agricol;
- Două treimi din femeile din țările în curs de dezvoltare ocupă locuri de muncă nesigure;

Obiectivul 3 își propune să elimine inegalitățile dintre sexe în ciclul de educație primară și secundară, până în 2005 și în toate ciclurile educaționale, până în 2015.

► Indicatori măsurabili:

Ținta 3.A – Eliminarea disparităților de gen din învățământul primar și secundar, de preferat până

în 2005, iar din toate formele de învățământ nu mai târziu de anul 2015

- Indicatorul 3.1 – Rata fetelor raportată la cea a băieților din ciclurile primar, secundar și terțiar de învățământ
- Indicatorul 3.2 – Rata de ocupare în muncă a femeilor în sectoarele de activitate neagricole
- Indicatorul 3.3 – Proporția numărului de femei parlamentar din numărul total al membrilor Parlamentului.

OBIECTIVUL 4 – REDUCEREA MORTALITĂȚII

INFANTILE Știți că (date colectate la începutul sec. XXI)?

- ▶ Un copil născut într-o țară aflată în curs de dezvoltare are de 13 ori mai multe șanse să moară în primii cinci ani de viață decât un copil născut într-o țară dezvoltată?
- ▶ Doar o cincime din copii cu infecții respiratorii primesc îngrijiri medicale în Vestul Africii?
- ▶ Mortalitatea infantilă cauzată de pojar în 2000, era de 757.000 de cazuri în Africa?
- ▶ Cele mai frecvente cauze ale morții infantile – pneumonie, pojar, malaria – pot fi prevenite prin îmbunătățirea serviciilor sanitare, a vaccinărilor și a folosirii plaselor de țânțari tratate cu insecticide?
- ▶ Subnutriția este principala cauză pentru peste o treime din decesele înregistrate la copiii sub 5 ani?
- ▶ În Asia de Est, America Latină și Caraibe, ratele mortalității infantile sunt de patru ori mai mari decât în țările dezvoltate. Disparitățile persistă în toate regiunile, iar cei mai expuși copii sunt cei din zonele rurale și a căror mame au o educație slabă.

Obiectivul 4 își propune să reducă cu două treimi, până în 2015,

► Indicatori măsurabili:

Ținta 4.A – Reducerea cu două treimi, în perioada 1990-2015, a mortalității la copiii cu vârsta sub cinci ani

- Indicatorul 4.1 – Rata mortalității la copiii cu vârsta mai mică de cinci ani
- Indicatorul 4.2 – Rata mortalității infantile
- Indicatorul 4.3 – Proporția copiilor cu vârsta sub un an vaccinați împotriva rujeolei.

OBIECTIVUL 5 – ÎMBUNĂTĂȚIREA SĂNĂȚĂȚII MATERNE

- ▶ **Știați că (date colectate la începutul sec. XXI)?**
- ▶ *Una din zece femei gravide este adolescent?*
- ▶ *Una din șase femei gravide, din țările mai puțin dezvoltate, are între 5 și 19 ani? Aceste sarcini au un risc ridicat de îmbolnăvire și mortalitate?*
- ▶ *30% din nașterile care au avut loc în țările în curs de dezvoltare au fost asistate de personal calificat? Procentul scade în Asia de Sud și Africa Sub-Sahariană.*

Obiectivul 5 își propune să reducă cu două treimi, până în 2015, rata mortalității materne și să faciliteze accesul universal la contracepție.

► Indicatori măsurabili:

Ținta 5.A – Reducerea cu trei sferturi, în perioada 1990-2015, a ratei mortalității materne:

- Indicatorul 5.1 – Rata mortalității materne;
- Indicatorul 5.2 – Proporția numărului de nașteri asistate de personal sanitar calificat;

Ținta 5.B – Atingerea, până în 2015, a accesului universal la servicii de sănătate a reproducerii

- Indicatorul 5.3 – Rata folosirii metodelor contraceptive
- Indicatorul 5.4 – Rata de nașteri la adolescente
- Indicatorul 5.5 – Servicii de îngrijire ante-natală (calcularea separată a procentului femeilor care au făcut cel puțin o vizită la medic și a celor care au făcut cel puțin patru vizite la medic în perioada sarcinii)
- Indicatorul 5.6 – Nevoia neacoperită de servicii de planificare familiară.

OBIECTIVUL 6 – COMBATEREA SIDA, MALARIEI ȘI TUBERCULOZEI

- ▶ **Știați că (date colectate la începutul sec. XXI)?**
- ▶ 3 milioane de persoane sunt infectate, numai în 2001, cu HIV/SIDA?
- ▶ 11,8 milioane de tineri au această boală, majoritatea în Africa Sub-Sahariană?
- ▶ Numărul copiilor din 22 de țări sub-sahariene care au primit medicamente contra malariei este de 41%, în 2000?
- ▶ Numărul plaselor de țânțari tratate cu insecticide folosite pentru prevenirea malariei este de 30 de milioane, în 2004?

Obiectivul 5 își propune să reducă la jumătate, până în 2015, cazurile de infectare cu HIV/SIDA.

- Indicatorul 6.2 – Folosirea prezervativului la ultimul contact sexual de risc;
- Indicatorul 6.3 – Proporția populației cu vârsta între 15 și 24 de ani care au o bună înțelegere a ceea ce înseamnă HIV/SIDA;
- Indicatorul 6.4 – Rata înscrierii la cursurile școlare a orfanilor, obținută prin raportarea numărului de orfani înscriși la școală la numărul de înscrieri la cursurile școlare a copiilor cu familie, pentru categoria de vârstă 10-14 ani.

Ținta 6.B – Atingerea accesului universal la tratamentul împotriva HIV/SIDA al tuturor celor care au nevoie de acesta până în 2010:

- Indicatorul 6.5 – Proporția populației într-un stadiu avansat al infectării cu HIV care are acces la tratament antiretroviral.

Ținta 6.C – Stoparea, până în 2015, și apoi începerea redresării incidenței malariei și a altor boli infecțioase majore:

- Indicatorul 6.6 – Rata decesului asociat cu malaria și cea a incidenței bolii;
- Indicatorul 6.7 – Proporția copiilor cu vârsta sub cinci ani care dorm în paturi acoperite cu plase de țânțari și proporția copiilor cu aceeași vârstă cu febra și care sunt tratați cu medicamente antimalaria adecvate;
- Indicatorul 6.8 – Ratele de incidență, prevalență și deces asociate tuberculozei;
- Indicatorul 6.9 – Numărul cazurilor de tuberculoză depistate și tratate sub observare directă pe termen scurt.

OBIECTIVUL 7 – ASIGURAREA SUSTENABILITĂȚII MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

► Știați că (date colectate la începutul sec. XXI)?

- Emisiile de CO₂ au crescut cu 30%, între 1990 și 2005, la nivel global?
 - Zonele arctice, insulele mici, regiunile de deltă din Africa și Asia și continentul african sunt cele mai expuse efectelor încălzirii globale?
 - Doar 0,7% din suprafața totală a oceanelor este protejată?
 - 7,3 milioane de hectare de pădure au fost defrișate anual, între 2000 și 2005?
 - Un sfert din populația lumii nu are acces la nicio formă de canalizare?
 - 1,2 milioane de oameni nu au acces la apă potabilă sigură?
- **Obiectivul 5** își propune să integreze principiile dezvoltării durabile în politicile naționale și să contracareze pierderile de resurse; să reducă considerabil pierderile de biodiversitate până în 2010; să reducă la jumătate, până în 2015, procentul celor care nu au acces sigur la apă potabilă și canalizare și să amelioreze viața pentru aproximativ 100 de milioane de locuitori din taberele improvizate.

- Indicatorul 7.1 – Proporția suprafeței de teren acoperită de păduri;
- Indicatorul 7.2 – Totalul emisiilor de dioxid de carbon pe cap de locuitor și pe 1 dolar PIB (puterea de cumpărare), precum și consumul de substanțe care afectează stratul de ozon;
- Indicatorul 7.3 – Proporția stocului de pește care trăiește în siguranță în limitele biologice
- Indicatorul 7.4 – Proporția resurselor totale de apă folosite.

Ținta 7.B – Reducerea pierderii biodiversității și atingerea, până în 2010, a unei scăderi semnificative a ratei pierderilor:

- Indicatorul 7.5 – Proporția ariilor terestre și marine protejate;
- Indicatorul 7.6 – Proporția speciilor pe cale de dispariție.

Ținta 7.C – Înjumătățirea numărului de persoane care nu au acces durabil la o sursă de apă potabilă și la servicii de bază de canalizare, până în 2015:

- Indicatorul 7.7 – Proporția populației ce utilizează o sursă sigură de apă potabilă;
- Indicatorul 7.8 – Proporția populației ce utilizează un serviciu de canalizare îmbunătățit.

Ținta 7.D – Îmbunătățirea semnificativă, până în 2020, a vieții unui număr minim de 100 de milioane de locuitori ai mahalalelor:

- Indicatorul 7.9 – Proporția populației urbane ce trăiește în mahalale.

Obiectivul 5 își propune să canalizeze ajutoarele țărilor bogate și țărilor puțin dezvoltate, fără litoral (acces la mare) și mici state în afiate în curs de dezvoltare; să stabilească reguli viitoare nediscriminatorii pentru susținerea comerțului și a schimburilor financiare.

► **Indicatorii** acestui Obiectiv sunt:

Ținta 8.A – Crearea unui sistem financiar și comercial nediscriminatoriu, predictibil, deschis și bazat pe regulamente. Include un angajament ferm de aplicare a regulilor buneii guvernării, ale dezvoltării și ale combaterii sărăciei, atât la nivel național, cât și internațional.

Ținta 8.B – Rezolvarea problemelor speciale ale țărilor cel mai puțin dezvoltate. Ținta include tarife și cote de acces liber pe piață pentru țările cel mai puțin dezvoltate, programe de asistență umanitară pentru statele cu datorie externă extrem de mare și chiar anularea acestei datorii și o asistență oficială pentru dezvoltare mai generoasă destinată reducerii sărăciei.

Ținta 8.C – Îndeplinirea cerințelor speciale ale țărilor fără ieșire la mare și ale țărilor în curs de dezvoltare din insulele mici aflate (prin intermediul Programului de Acțiune pentru Dezvoltarea Durabilă a acestor țări și rezultatul celei de-a XXII-a sesiuni speciale a Adunării Generale ONU).

din venitul intern brut al țărilor donatoare din zona OECD/DAC (Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare);

- Indicatorul 8.2 - Raportul dintre ODA sectorială bilaterală a donatorilor din zona OECD/DAC și serviciile sociale de bază (educație, asistență medicală primară, nutriție, apă potabilă și canalizare)
- Indicatorul 8.3 – Procentul de asistență oficială bilaterală pentru dezvoltare de la donatorii din zona OECD/DAC ce nu este utilizată;
- Indicatorul 8.4 – ODA accesată de țările fără ieșire la mare aflate în curs de dezvoltare ca procent din venitul național brut al acestora;
- Indicatorul 8.5 – ODA accesată de insulele mici aflate în curs de dezvoltare ca procent din venitul național brut al acestora.

Acces la piețe

- Indicatorul 8.6. – Procentul din totalul importurilor țărilor dezvoltate (ca valoare și excluzând importul de arme) din țările în curs de dezvoltare și cel mai puțin dezvoltate, scutite de taxe
- Indicatorul 8.7 – Tarifele medii impuse de țările dezvoltate asupra produselor agricole, țesăturilor și textilelor provenite din țările în curs de dezvoltare
- Indicatorul 8.8 – Sprijinul agricol estimat de țările OECD ca procent din produsul intern brut al acestora;
- Indicatorul 8.9 – Procentul de ODA furnizat pentru întărirea capacității comerciale

Reducerea datoriei externe

- Indicatorul 8.10 – Numărul total de țări care au decis nivelul reducerii datoriei externe și numărul statelor care au șters datoria externă (cumulat);
- Indicatorul 8.11 – Nivelul asumat de reducere a datoriei externe și evaluarea la mijlocul parcursului;
- Indicatorul 8.12 – Datoria externă ca procent din exportul de bunuri și servicii.

Ținta 8.E – Deschiderea accesului țărilor dezvoltate la medicamente de bază ieftine, în colaborare cu firmele de produse farmaceutice

- Indicatorul 8.13 – Procentul de populație care are acces constant la medicamente de bază.

Ținta 8.F – Deschiderea accesului la beneficiile aduse de noile tehnologii, în special cea a informației și comunicării, în colaborare cu sectorul privat;

- Indicatorul 8.14 – Numărul de linii telefonice la 100 de locuitori
- Indicatorul 8.15 – Numărul de abonați la serviciile de telefonie mobilă la 100 de locuitori;
- Indicatorul 8.16 – Numărul de utilizatori de internet la 100 de locuitori.

ACTORI IMPLICAȚI ÎN ATINGEREA OBIECTIVELOR

- ▶ Principalii actori au responsabilități clare și bine stabilite pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului:
- ▶ **Guvernele** sunt responsabile pentru atingerea obiectivelor și țintelor acestora;
- ▶ **Rețele de organizații internaționale** sunt însărcinate cu folosirea propriilor resurse și cunoștințe în modurile cele mai eficiente pentru a susține eforturile de la nivel național și mondial;
- ▶ **Cetățenii, organizațiile societății civile și sectorul privat** trebuie să se implice în eforturile de motivare, mobilizare, acțiune și evaluare.

IMPLICAREA GUVERNELOR STATELOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

- ▶ Cea mai mare parte a statelor în curs de dezvoltare au semnat Declarația Mileniului asumându-și astfel angajamentul de a adopta politicile publice, de a crea cadrul instituțional și de a identifica resursele financiare necesare pentru a atinge țintele stabilite pentru ele.
- ▶ Angajamentul real față de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului este dovedit de voința politică a guvernelor de a folosi ODM și țintele acestora în conturarea politicilor și programelor naționale proprii. Multe dintre statele care au semnat Declarația Mileniului și-au stabilit deja obiectivele și țintele proprii pentru campanile naționale.
- ▶ Pasul următor este acela de a contura un plan pentru atingerea acestora precum și de a monitoriza progresele înregistrate.
- ▶ Autoritățile publice locale joacă un rol la fel de important, acestea având la dispoziție, de obicei, posibilitatea de a promova reforme care să reducă sărăcia în propriile comunități, să susțină programe de sănătate, educație și protecție a mediului. Cu această ocazie, administrația publică locală are șansa de a comunica și lucra direct cu cetățenii și parlamentarii aleși în propriile circumscripții pentru a spori presiunea la adresa instituțiilor centrale.

ROLUL ONU

- ▶ La nivel mondial, monitorizarea Țintelor și indicatorilor Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului precum și a progresului către atingerea lor este condusă de către Organizația Națiunilor Unite, în sinergie cu un program major de cercetare și advocacy. Aceste eforturi includ atât monitorizări ale progreselor la nivel mondial cât și monitorizări la nivel național.
- ▶ La nivelul statelor, Echipele de Țară ale ONU sprijină guvernele statelor în curs de dezvoltare să deruleze procesele de monitorizare și să pregătească rapoarte naționale asupra ODM.
- ▶ Un rol special în cadrul Organizațiilor Națiunilor Unite îl are Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) care joacă rolul de conducător al Grupului de Dezvoltare al Națiunilor Unite, manager și susținător financiar al sistemului de Coordonatori Rezidenți (reprezentanți ONU din diferite țări) și coordonează și sprijină pregătirea rapoartelor de țară cel puțin o dată la 2-3 ani.
- ▶ Campania Mileniului este principala cale de mobilizare și conștientizare asupra Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului folosită de către ONU. În afară de Campania Mileniului, ONU a inițiat și susținut numeroase alte campanii adresate guvernelor, cetățenilor, voluntarilor etc.
- ▶ Pentru a identifica nevoile de activități prioritare, metode eficiente de implementare și structurile financiare necesare atingerii ODM, ONU a inițiat un proiect special intitulat Proiectul Mileniului. Acesta are scopul de a contribui la dialogul dintre diferiți parteneri asupra politicilor publice necesare pentru atingerea ODM și să determine o

ROLUL OECD

- ▶ Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare este o organizație internațională formată din 30 de state din întreaga lume care și-au luat angajamentul de a sprijini democrația și economia de piață prin: sprijinirea unei creșteri economice sustenabile, creșterea standardelor de viață, reducerea șomajului, menținerea sustenabilității financiare și sprijinirea dezvoltării economice a altor state.
- ▶ Această Organizație a fost înființată în 1948 sub numele “Organizația pentru Cooperare Economică Europeană” pentru a administra Planul Marshall de reconstrucție a Europei după Cel De-al Doilea Război Mondial.
- ▶ Toată activitatea relevantă pentru sprijinirea statelor în curs de dezvoltare a OECD este derulată de către Comitetul de Asistență pentru Dezvoltare.

ROLUL SOCIETĂȚII CIVILE

- ▶ Guvernele sunt responsabile cu atingerea ODM însă, uneori, lipsește voința politică pentru a duce la bun sfârșit angajamentele asumate de acestea. Cum voința politică nu este fixă, aceasta poate fi promovată de către cetățeni care trebuie să îi tragă la răspundere pe reprezentanții propriilor guverne precum și să crească comportamentul responsabil al celor ai sectorului privat din statele lor.
- ▶ Privind în trecut, este evident că acțiunea comună asupra aceluiași scopuri este esențială pentru a susține dezvoltarea internațională. Societatea civilă poate juca un rol important în atingerea ODM prin:
 - Derularea de campanii de conștientizare asupra ODM;
 - Implicarea în acțiuni care să pună presiune publică (campanii de advocacy) asupra decidenților politici și care să monitorizeze progresele guvernelor în atingerea ODM precum și să le susțină în demersurile lor către acest scop;
 - Susținerea campaniilor locale și naționale prin integrarea acestora în Campania mondială. De altfel, cele opt Obiective sunt rezultatul activităților de advocacy ale unor mii de organizații neguvernamentale derulate de-a lungul anilor.

TEMA 4 - OBIECTIVELE GLOBALE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

ODD – ONU, SEPTEMBRIE
2015

OBIECTIVELE MILENIULUI – RAPORT REALIZARE 2015

1. Eradicarea sărăciei extreme și foametei – rezultate

- sărăcia extremă (numărul persoanelor care trăiesc cu mai puțin de 1,25\$ pe zi) în țările în curs de dezvoltare a scăzut cu 14% în 2015 față de 1990
- la nivel global, numărul persoanelor care trăiesc în sărăcie extremă este de 836 milioane în 2015, față de 1,9 miliarde în 1990
- numărul persoanelor din clasa de mijloc – care trăiesc cu mai mult de 4\$ pe zi – s-a triplat între 1991 și 2015. Acest segment de populație a ajuns să reprezinte jumătate din forța de muncă din regiunile în curs de dezvoltare
- proporția populației lipsită de îngrijiri medicale în țările în curs de dezvoltare a ajuns la 12,9% în 2014-2016 față de 23,3% în 1990-1992

2. Acces universal la educația primară

- rata de înscriere în școala primară a ajuns la 91% în regiunile în curs de dezvoltare în 2015, față de 83% în 2000
- numărul copiilor de vârstă învățământului primar, dar neînscriși la școală a scăzut la jumătate (57 milioane în 2015)
- Africa sub – sahariană a avut cel mai bun recors de îmbunătățire a educației primare. Regiunea a înregistrat o creștere a ratei de înscriere mai mare cu 20% între 2000 și 2015
- rata persoanelor alfabetizate cu vârsta între 15 și 24 de ani a crescut global la 91% în 2015, iar discrepanța între femei și bărbați s-a redus

3. Promovarea egalității între sexe și încurajarea femeilor

- regiunile în curs de dezvoltare au atins ținta de eliminare a diferențelor de gen în educația primară, secundară și terțiară
- în Asia de sud, doar 74 de fete la 100 de băieți erau înscrise în școala primară în 1990. În 2015 erau 103 fete la 100 de băieți
- femeile reprezintă 41% din muncitării plătite în sectorul agricol, în 2015
- proporția femeilor angajate pe posturi vulnerabile din totalul de femei angajate a scăzut cu 13%. În comparație, proporția bărbaților angajați pe posturi vulnerabile a scăzut cu 9%
- femeile au câștigat teren în parlamentele naționale, proporția lor dublându-se în 90% din țări

4. Reducerea mortalității infantile

- rata mortalității la copii sub 5 ani a scăzut la 43 / 1000 de locuitori între 1990 și 2015
- În ciuda creșterii populației în regiunile în curs de dezvoltare, numărul copiilor sub 5 ani morți a scăzut la 6 milioane în 2015
- de la începutul anilor 90, rata de reducere a mortalității infantile a crescut de 3 ori
- În Africa sub-sahariană, rata de reducere a mortalității infantile a fost de 5 ori mai mare în perioada 2005 – 2013 față de 1990-1995
- vaccinarea în masa a ajutat la prevenirea a aproximativ 15,6 milioane de morți între 2000 și 2013
- aproape 84% din copii au primit cel puțin un vaccin în 2013

5. Îmbunătățirea sănătății materne

- din 1990, rata de mortalitate maternă a scăzut cu 45% la nivel global din 2000
- în Asia de sud, rata mortalității materne a scăzut cu 64% între 1990 și 2013, iar în Africa sub-sahariană cu 49%
- mai mult de 71% dintre nașteri au fost asistate de personal calificat în 2014, în creștere cu 59% față de 1990
- în Africa de nord, proporția femeilor însărcinate care au primit minim 4 vizite prenatale a crescut de la 50% la 89% între 1990 și 2014
- prevalența metodelor contraceptive la femeile cu vârsta între 15 și 49 de ani, căsătorite sau cu un partener, a crescut de la 55% în 1990 la 64% în 2015

6. Combaterea HIV/SIDA, malaria sau alte boli

- procentul infecțiilor noi cu HIV a scăzut cu 40% în perioada 2000 – 2013
- până în iunie 2014, 13,6 milioane de oameni infectați cu HIV au primit medicația corespunzătoare, față de cei 800.000 înregistrați în 2003. Terapia antiretrovirală a salvat 7,6 milioane de bolnavi de la moarte în perioada 1995-2013
- peste 6,2 milioane de bolnavi de malarie au fost salvați între 2000 și 2015, în principal copii sub 5 ani din Africa sub-sahariană. Rata de incidență a malariei a scăzut global până la 37%, iar rata de mortalitate până la 58%
- mai mult de 900 de milioane de plase de țânțari tratate cu insecticid au fost livrate în țările afectate de malarie între 2004 și 2014
- între 2000 și 2013, prevenirea tuberculozei, diagnosticarea și tratamentele au salvat aproximativ 37 milioane de vieți. Rata de mortalitate în cazul tuberculozei a scăzut cu 45% între 1990 și 2013

- ariile terestre și marine protejate au crescut substanțial. În America Latină și zona Caraibelor, aceste zone au crescut de la 8,8% în 1990 la 23,4% în 2014
- în 2015, 91% din populația globului utiliza apă din surse potabile, față de 76% în 1990
- din cei 2,6 milioane de oameni care au acum acces la apă potabilă, 1,9 milioane au conducte de apă trase în incinte
- la nivel global, 147 de țări au atins țintele de livrare a apei potabile, 95 de țări au atins țintele de canalizare, iar 77 de țări au atins ambele obiective
- 2,1 milioane de oameni au acces la instalații sanitare îmbunătățite, din 1990 proporția populației care nu au un WC în casă a scăzut la jumătate
- proporția populației urbane care trăiește în mahalale este de 29,4% în 2014

135,2 miliarde de dolari în 2015

- în 2014, Danemarca, Luxemburg, Norvegia, Suedia și Marea Britanie au continuat să depășească țintele stabilite de ONU, atribuind 0,7% din PNB pentru asistență
- în 2014, 79% din importurile din țările dezvoltate către țările în curs de dezvoltare au fost scutate de taxe vamale
- proporția taxelor de export în țările în curs de dezvoltare a scăzut la 3% în 2013
- în 2015, 95% din populația mondială avea acoperire cu semnal pentru telefon celular
- numărul abonamentelor pentru telefonie mobilă a crescut de aproape 10 ori, de la 738 milioane în 2000, la 7 miliarde în 2015
- penetrarea serviciilor de internet a crescut de la 6% în 2000, la 43% în 2015, astfel încât 3,2 miliarde de oameni sunt conectați la rețeaua globală de conținuturi și aplicații

ÎN CIUDA NUMEROASELEOR SUCCESE

- ▶ inegalitatea între sexe persistă
- ▶ există o mare diferență între cele mai sărace și cele mai bogate gospodării, între zonele rurale și urbane
- ▶ schimbările climatice și degradarea mediului subminează progresele atinse, iar oamenii săraci au cel mai mult de suferit
- ▶ conflictele rămân cele mai mari amenințări pentru dezvoltare
- ▶ milioane de oameni încă trăiesc în sărăcie și suferă de foame, fără a avea acces la servicii de bază

DE LA ODM LA OBIECTIVELE GLOBALE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

- ▶ În 2015, Obiectivele de dezvoltare ale mileniului și-au atins, mai mult sau mai puțin, țintele pentru care au fost create prin Declarația Mileniului. Lumea are acum șansa de a stabili noi ținte pentru a construi lumea pe care ne-o dorim.
- ▶ O nouă agenda a apărut cu scopul de a transforma lumea, pentru a îndeplini nevoile umane și a realiza cerințele economice, în același timp cu protejarea mediului, asigurarea păcii și respectarea drepturilor omului.
- ▶ În centrul acestei noi agende stabilită pentru următorii 15 ani stă dezvoltarea sustenabilă, concept care trebuie să devină o realitate pentru fiecare om de pe planetă
- ▶ Experiența îndeplinirii ODM oferă numeroase lecții, care vor fi folosite ca bază pentru **Agenda 2030**

DE LA ODM LA OBIECTIVELE GLOBALE DE DEZVOLTARE DURABILĂ

- ▶ ODM au adus o contribuție importantă la conștientizarea publică, creșterea voinței politice și mobilizarea de resurse pentru lupta împotriva sărăciei la nivel global.
- ▶ ODM au ajutat la concentrarea acțiunii, la reformarea politicilor prin încorporarea obiectivelor și țintelor de dezvoltare în strategiile naționale și la crearea de instituții care să implementeze aceste planuri în mod eficient.
- ▶ Rezultatele pozitive nu au fost însă echilibrat distribuite. Începând cu 2008, progresul realizat până atunci a fost influențat negativ de criza financiară și economică. Cel mai slab progres s-a înregistrat în țările aflate în situații de conflict sau recent angajate în procesul de stabilizare și reconstrucție, unde lipsa capacităților instituționale a influențat negativ îndeplinirea obiectivelor.
- ▶ Obiectivele de Dezvoltare Durabilă trebuie să finalizeze agenda demarată de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului și să nu lase pe nimeni în urmă.
- ▶ Conceptul Obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) s-a născut la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), în 2012.
- ▶ ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) cuprinse în textul Declarației Mileniului adoptată în septembrie 2000 la ONU.

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILA – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

GOALS

- ▶ **1. Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context, dat fiind faptul că, la nivel global, 1 miliard de persoane continuă să trăiască la limita subzistenței, cu mai puțin de 1.25 dolari/zi.
- ▶ **2. Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile. În prezent, 795 milioane de oameni suferă din pricina foametei iar specialiștii în politicile de dezvoltare susțin că, dacă nu vor fi luate măsuri urgente, până în 2050 numărul acestora va ajung la 2 miliarde.

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILA – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

GOALS

- ▶ **3. Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă. Acest obiectiv se concentrează pe creșterea speranței de viață, reducerea mortalității infantile și a maladiilor grave (precum HIV/SIDA, malarie, TBC, poliomielită etc.), în special în statele în curs de dezvoltare.
- ▶ **4. Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți. În prezent, 103 milioane de tineri din lumea întreagă nu au acces la educație primară sau sunt analfabeți. Dintre aceștia, procentul cel mai semnificativ (60%) îl reprezintă tinerele femei sau fetele.

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILA – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

- ▶ **5. Egalitate de gen**– Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor. La nivel global, doar în 46 de state femeile dețin mai mult de 30% din mandatele parlamentelor naționale.
- ▶ **6. Apă curată și sanitație**– Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți. 40% din populația lumii suferă din pricina lipsei apei iar aproximativ 1 miliard de oameni nu au acces la toalete proprii.
- ▶ **7. Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern. 3 milioane de oameni la nivel global utilizează încă sursele tradiționale de energie, bazate în principal pe cărbune și gaze naturale.

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILĂ – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

GOALS

- ▶ **8. Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți. Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației. De exemplu, 1.5 miliarde de oameni la nivel global nu au acces la servicii de telefonie sigure.
- ▶ **9. Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta. În țările în curs de dezvoltare, între 1990 și 2010, inegalitățile salariale au crescut cu 11%.

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILĂ – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

GOALS

- ▶ **8. Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți. Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației. De exemplu, 1.5 miliarde de oameni la nivel global nu au acces la servicii de telefonie sigure.
- ▶ **9. Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta. În țările în curs de dezvoltare, între 1990 și 2010, inegalitățile salariale au crescut cu 11%.
- ▶ **10. Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile. Până în 2050, peste 66% din populația globului va locui în centre urbane, în special în regiuni din Africa și Asia.
- ▶ **11. Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile. Anual, 120 de miliarde de dolari ar putea fi economisite doar dacă populația globului ar utiliza doar becuri economice.
- ▶ **12. Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor. Începând cu 1990, emisiile de CO2 au crescut cu aproximativ 50%.
- ▶ **13. Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă. Oceanele lumii reprezintă 97% din apele lumii și absorb cca. 30% din emisiile de CO2, preîntâmpinând astfel efectele dezastruoase ale încălzirii globale.
- ▶ **14. Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate. Din cele 8.300 de specii de animale cunoscute, 8% au dispărut în totalitate iar 22% sunt pe cale de dispariție.

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILĂ – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

GOALS

- ▶ **10. Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile. Până în 2050, peste 66% din populația globului va locui în centre urbane, în special în regiuni din Africa și Asia.
- ▶ **11. Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile. Anual, 120 de miliarde de dolari ar putea fi economisite doar dacă populația globului ar utiliza doar becuri economice.
- ▶ **12. Acțiune climatică**– Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor. Începând cu 1990, emisiile de CO2 au crescut cu aproximativ 50%.

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILĂ – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

GOALS

- ▶ **13. Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă. Oceanele lumii reprezintă 97% din apele lumii și absorb cca. 30% din emisiile de CO₂, preîntâmpinând astfel efectele dezastruoase ale încălzirii globale.
- ▶ **14. Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate. Din cele 8.300 de specii de animale cunoscute, 8% au dispărut în totalitate iar 22% sunt pe cale de dispariție

CELE 17 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE DURABILĂ – OBIECTIVELE GLOBALE (ONU – SEPTEMBRIE 2015)

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT

GOALS

- ▶ **15. Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. 1.26 bilioane de dolari reprezintă pierderile statelor subdezvoltate cauzate de corupției, mită, furturi sau evaziune fiscală.
- ▶ **17. Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă. Doar în anul 2014, asistența pentru dezvoltare, la nivel global a ajuns la suma record de 135.2 miliarde de dolari.
- ▶ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>
- ▶ <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals/background.html>
- ▶ <http://roaid.ro/odd-9-construirea-unor-infrastructuri-rezistente-promovarea-industrializarii-durabile-si-incurajarea-inovatiei/>

TEMA 5 – DEZVOLTARE.
CURENTE DE GÂNDIRE ȘI
TEORII

TEORIA POLILOR DE CREȘTERE SAU A POLILOR DE DEZVOLTARE

- ▶ Inițiatorul acestei teorii, François Perroux, pornește de la ipoteza că un proces de creștere nu apare peste tot, ci se manifestă cu o intensitate variabilă în anumite puncte sau poli. Difuziunea creșterii se realizează prin diverse canale către anumite terminale variabile din ansamblul unei economii.
- ▶ Modul în care această teorie a fost definită a condus la ideea că există unele aspecte neclare privind definirea polilor de creștere (de exemplu, o mare întreprindere nu este considerată pol de creștere sau un complex siderurgic nu este pol de creștere; ele devin poli de creștere numai în condițiile în care în jurul lor apare un sistem de alte întreprinderi mai mici sau mai mari). Scopul apariției unui pol de creștere este compromis dacă nu există canalele de transmitere a dezvoltării (circuite de comercializare, sisteme de credit, sisteme de comunicații, infrastructură de transport și depozitare, personal calificat etc.).
- ▶ De asemenea, este necesară o corespondență între elementele produse în polul de creștere și cele produse în exterior. În fapt, polii de creștere nu pot funcționa și atinge obiectivul în condiții de izolare.

TEORIA CAUZALITĂȚII CIRCULARE ȘI CUMULATIVE

- ▶ La dezvoltarea acestei teorii au avut contribuții însemnate G. Myrdal, R. Prebisch, F. Hilgert și alții.
- ▶ Ipoteza de bază în abordarea teoretică este aceea că mobilitatea reprezintă un factor perturbator. Mobilitatea factorilor prezintă o utilitate limitată în timp, constituind un factor substitutiv al celorlalți factori, fără a reuși să compenseze diferențele de productivitate marginală apărute la nivel regional.
- ▶ O bună ilustrare a teoriei rezultă din orientarea deplasării factorilor: deplasarea forței de muncă către regiunile și națiunile bogate determină înrăutățirea situației din zonele sărace. Țările-surse de emigrare trebuie să susțină cheltuielile de pregătire și educație a unor generații de emigranți. Acest lucru este parțial valabil în zilele noastre, teoria având un grad ridicat de aplicabilitate.

TEORIA CENTRU - PERIFERIE

- ▶ Această teorie, propusă de John Friedmann și completată de alți regionaliști (S. Holland, G. Myrdal etc.), are la bază mai multe ipoteze. Astfel, relațiile existente între zonele centrale și cele periferice sunt considerate adevărate motoare al dezvoltării la nivel regional. De asemenea, efectul principal al relației îl reprezintă apariția unor randamente descrescătoare, dinspre zonele centrale spre cele periferice. În concluzie, profitul este mai puțin perceput în zona periferică, în timp ce creșterea din zona centrală este determinată de export. Forța de muncă și capitalul părăsesc periferia și doresc adaptarea (uneori foarte dificilă) la condițiile zonei centrale.
- ▶ Această teorie prezintă o mare aplicabilitate în zilele noastre, în condițiile în care se discută despre convergența între centru și periferie, cu toate că inegalitățile fundamentale între cele două zone se mențin pe termen lung.
- ▶ Specializarea regiunilor în funcție de potențialul natural și de tradiții este prezentă și astăzi în unele țări, dar aceasta nu mai reprezintă un factor hotărâtor pentru dezvoltare în ansamblul ei.

TEORIA DEZVOLTĂRII ÎN ETAPE

- ▶ Conform acestei teorii inițiate de Walt Whitman Rostow (1975), tranziția de la subdezvoltare la dezvoltare se poate descrie printr-o serie de trepte sau etape pe care toate țările/regiunile trebuie să le traverseze. Țările avansate, argumenta el, au trecut etapa „decolării” către o creștere autosusținută, în timp ce țările subdezvoltate, aflate încă în societatea tradițională sau în etapa precondițiilor, trebuie să urmeze o serie de pași pentru a atinge un nivel de creștere economică susținută.
- ▶ Principalele idei prezente în teoria dezvoltării în etape sunt următoarele: -
 - dezvoltarea națională este polarizată într-o primă fază, după care este integrată; la nivel regional,
 - dezvoltarea este concentrată în centre de dezvoltare, după care se difuzează spre periferie;
 - în cadrul unităților urbane, apare o descentralizare progresivă în beneficiul periferiilor.
- ▶ Concluzia analizelor este aceea că prosperitatea trecută poate fi purtătoarea germenilor unui declin profund, în condiții economice și Politica de dezvoltare regională a României în etapa postaderare tehnologice noi. Acest lucru este vizibil azi, în condițiile actualei crize globale. Modelul unei dezvoltări în etape, cu discrepanțe mari la început și reducerea lor ulterioară, este foarte răspândit în politicile regionale actuale.

TEORIA CICLURILOR LUNGI

- ▶ Dintre reprezentanți, putem aminti pe J. Paelinck (1970), Ph. Aydalot (1976), P. Nijkamp (2000).
- ▶ Potrivit acestei teorii, spațiul se repartizează între poli de creștere, poli de atracție și regiuni intermediare. Atractivitatea unei regiuni este dependentă de capitalul acesteia, de infrastructură, de stocul de informații. La rândul său, capitalul depinde de investiții, de starea factorilor din regiune, în timp ce migrația, ca fenomen intern, este afectată de nivelul salariilor, de piața muncii și de atractivitatea regiunii.
- ▶ Sub restricția unor ipoteze, se pot ilustra evoluția unui sistem spațial și modul în care se repartizează în spațiu efectele de difuziune și retenție.

TEORIILE MARXISTE PRIVIND CREȘTEREA REGIONALĂ

- ▶ Dezvoltată de K. Marx, D. Gordon, M. Castells, N. Smith etc.
- ▶ În cadrul teoriilor marxiste, schimbările sociale și dezvoltarea sunt privite în termeni ai conflictelor inerente între clasa capitalistă și muncitori. De asemenea, dezvoltarea neechilibrată reprezintă expresia geografică a contradicțiilor capitalului; zonele urbane sunt dezvoltate inițial prin acumularea profiturilor. În același timp, profiturile sunt instabile, din cauza investițiilor fixe și a creșterii competiției ca urmare a noilor intrați. Odată cu scăderea profitului, zona este abandonată complet de către firme, în căutarea altor locații cu profituri mai mari. Aceste fenomene determinate de schimbarea locației în funcție de profit pot conduce la eliminarea din competiție a unor zone care, ulterior, vor cunoaște declinul.
- ▶ În prezent, asistăm la astfel de procese regionale, care pot fi reglementate sau preîntâmpinate cu ajutorul politicilor teritoriale și al măsurilor de susținere a activității economice în anumite zone. Aceste politici pot amplifica integrarea regională într-un sistem capitalist mai mare sau pot, de asemenea, accelera procesul de divergență.

TEORIA DEZVOLTĂRII ENDOGENE

- ▶ La dezvoltarea acestei teorii au contribuit J. Friedmann (1970), P. Nijkamp (2011), J. Paelinck (2011), D.L. Constantin (2011) etc.
- ▶ Dezvoltarea endogenă are la bază valorificarea resurselor sau tradițiilor locale. Susținătorii ideii privind dezvoltarea endogenă sunt, de fapt, promotorii unei economii regionale flexibile, capabile să se adapteze mediului exterior.
- ▶ Acest tip de dezvoltare generează creștere economică și productivitate regională sporită. În condiții de stabilitate economică, firmele vor promova programe pe termen lung, fapt ce va conduce la obținerea de avantaje regionale.
- ▶ Această formă de dezvoltare regională se opune tendinței de uniformizare, prin acceptarea varietății culturilor, a statutelor sociale, a tehnologiilor, a cunoașterii etc.

TEORIILE INSTITUȚIONALE

- ▶ Promovate de A. Marshall (1920), J.S. Mills (1860), T. Veblen (1890), J. Kenneth Galbraith (1980), Fagg Foster (1969), Ronald Harry Coase (1937), Oliver E. Williamson (1963), aceste teorii au în centrul atenției un sistem instituțional care presupune un mecanism de funcționare bazat pe resurse financiare și reguli/norme de acțiune.
- ▶ Înțelegerea acestui mod de funcționare a determinat renunțarea la abordarea sistemului economic fără fricțiuni (frictionless) și a condus la recunoașterea importanței costurilor de tranzacție. Într-o societate în care există costuri fricționale, drepturile de proprietate sau contractuale nu pot fi definite instant, nu pot fi monitorizate sau transferate fără cheltuirea resurselor (financiare, umane, materiale etc.).
- ▶ Costurile de tranzacție sunt considerate costuri de căutare sau negociere a utilizării pieței, similare costurilor de administrare într-o ierarhie de firme private. În economia modernă de piață, costurile de tranzacționare ajung la cote foarte mari, estimate, în unele cazuri, până la 50-60% din produsul național net (E. Furubotn, R. Richter¹, 1997).
- ▶ Potrivit abordărilor teoretice, costurile de tranzacție și instituțiile care le generează sunt privite drept variabile endogene ale modelului economic. Costurile economice și politice sunt incluse în costurile de tranzacție, care, potrivit lui R. Coase, sunt de trei feluri: costuri de cercetare și informare (costul pregătirii contractelor), costuri legate de luarea deciziilor, costuri de semnare și monitorizare a contractelor.

TEMA 6 – DEZVOLTARE. INDICATORI

DEZVOLTARE - INDICATORI

- ▶ Dezvoltarea ca proces economic
- ierarhizarea în funcție de **PNB/cap de locuitor** (World Bank):
 1. sub-dezvoltate (PNB între 746 și 2975\$/cap de locuitor)
 2. mediu dezvoltate (PNB între 2976 și 9205\$/cap de locuitor)
 3. foarte dezvoltate (PNB peste 9.206 \$/cap de locuitor)

Observații:

Indicatorul variază și în funcție de numărul de locuitori;

Indicatorul exprimă o măsură a bunăstării, doar dacă bunăstarea o asimilăm dezvoltării.

O bunăstare crescută vine și cu alte beneficii (îmbunătățirea sănătății, educației și calității vieții)

PNB = valoarea tuturor bunurilor și serviciilor revendicate de locuitorii unei țări/regiuni, indiferent de locul unde acestea au fost produse/livrate (PNB=PIB+ veniturile provenite din afara țării/regiunii – veniturile revendicate de străini)

În ultimul timp, Banca Mondială folosește în loc de PNB, VNB – veniturile naționale brute

DEZVOLTARE - INDICATORI

- ▶ Dezvoltarea ca proces non-economic
- ierarhizarea în funcție de **Indicele dezvoltării umane** (HDI/IDU): 1. sub-dezvoltate ; 2. mediu dezvoltate; 3. înalt dezvoltate
- măsură cantitativă a gradului succesului unei țări în ași dezvolta capitalul uman

Observații:

Indicatorul a fost stabilit de United Nations Development Programme (UNDP) în 1980;

Indicatorul exprimă 3 dimensiuni ale dezvoltării: o viață lungă și sănătoasă; accesul la educație și cunoaștere; un standard de viață decent.

Indicatorul relevă cu acuratețe structura și direcția progresului (sau regresului) capitalului uman în cursul creșterii economice a unei țări, precum și problemele care însoțesc acest progress în 170 de țări.

Valoarea HDI pentru fiecare țară/regiune indică până unde trebuie mers pentru a atinge anumite țeluri predefinite: durata medie de viață de 85 de ani, accesul la educație pentru toți și un standard de viață la nivel mondial.

DEZVOLTARE - INDICATORI

- Subindicatori (UNDP, 2002):

a) Pentru dimensiunea *viață lungă și sănătoasă*: **durata de viață**

b) Pentru dimensiunea *acces la educație și cunoaștere*: **numărul adulților analfabeți; numărul adulților analfabeți funcțional; rata de școlarizare** (ciclu primar, secundar și terțiar)

c) Pentru dimensiunea *standard de viață decent*: **PIB/cap de locuitor**

Mai multe informații despre evoluțiile recente ale indicelui de dezvoltare umană puteți găsi la adresa <https://www.revistacalitateavietii.ro/2019/CV-1-2019/05.pdf>

DEZVOLTARE - INDICATORI

- ▶ Dezvoltarea la nivel sub-național (regiuni de tip NUTS II, III)
- ierarhizarea în funcție de **coeficientul de inegalitate Gini/Gini Index**

Coeficientul Gini – formulat de un matematician italian, în 1912 – măsoară inegalitățile de consum dintre indivizi sau comunități.

- măsoară gradul în care distribuția venitului între indivizi (sau gospodării) se abate de la distribuție perfect egalitară

Scală de valori: 0 – egalitate perfectă; 1 – inegalitate perfectă

Ex: arii/regiuni/comunități cu coeficient Gini între 0,5 și 0,7, pot fi descrise ca având o distribuție a veniturilor foarte inegală; regiuni/comunități cu coeficient GINI între 0,2 și 0,35 au o distribuție relativ echitabilă

Gini Index – utilizat de UNDP, cu o scală a valorilor de la 0 (perfect egal) la 100 (perfect inegal)

Pentru un tablou complet consultați datele EUROSTAT (https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_di12)

DEZVOLTARE – MĂSURARE/EVALUARE

- ▶ Important pentru: guverne, agenții naționale, ONG-uri, factori de decizie politici
- ▶ limitări

- alegerea indicatorilor – PNB/cap de locuitor este larg folosit pentru a măsura dezvoltarea economică, dar mai pot fi utilizați și alți indicatori (ex: contribuția activităților neagricole la PNB); în cazul HDI, UNDP a decis să măsoare dezvoltarea pe cele 3 dimensiuni (sănătate, educație și statut economic), dar sunt specialiști care pledează pentru măsurarea dimensiunii referitoare la nevoile de bază (locuințe adecvate, hrană, îmbrăcăminte și loc de muncă)

- compatibilizarea datelor culese din diferite surse (recensăminte naționale), în diferite perioade de timp (în timp de pace sau de conflict, de stabilitate/instabilitate politică), în diferite locații (grupurile marginale)

- măsurarea trebuie să fie rezultatul unei analize cantitative, ceea ce exclude analiza informațiilor calitative (experiențe, opinii, sentimente, percepții, mentalități)

DEZVOLTARE - TERMINOLOGIE

- ▶ Clasificarea UNDP funcție de HDI grupează țările/regiunile în: slab (low) dezvoltate, dezvoltate (middle) și foarte (high) dezvoltate;
- ▶ Prima, a doua și a treia lume (first world, second world, third world)
 - sunt expresii folosite pentru a clasifica țările în funcție de alinierea sau nealinierea la un sistem (capitalist sau comunist) în perioada Războiului Rece.
 - First world – sunt grupate națiunile capitaliste industrializate – Europa de vest, SUA, Canada, Japonia, Noua Zeelandă și Australia
 - Second world – blocul comunist – națiunile Est Europene și URSS
 - Third world – se referă la națiunile din Africa, Asia, America Latină și Craibe, care nu se raliază niciunui sistem, nu sprijină nici sistemul capitalist, nici pe cel comunist, preferând o a treia cale
 - adesea clasificarea „țările din lumea a treia” a desemnat țările de pe locul trei. Colapsul statelor socialiste de la sfârșitul anilor '80 și începutul anilor '90, a condus la disoluția acestei clasificări

TEMA 7 – DEZVOLTARE.
TERMINOLOGIE ȘI PLANIFICARE
STRATEGICĂ

DEZVOLTARE - TERMINOLOGIE

- ▶ Dezvoltat / în curs de dezvoltare (developed/developing)

- un binom conceptual care a fost mai bine primit în întreaga lume decât „țări dezvoltate / țări subdezvoltate”. Ultimul termen presupune capacitatea unei națiuni de a scăpa de condiția de țară subdezvoltată, prin urmare a fost preferat cel care conferă un sentiment pozitiv de încurajare a eforturilor de progres.

- primul termen – dezvoltat – este și el contestat de anumiți cercetători, care afirmă că exprimă o societate fixă, ajunsă la final de drum, și nu o societate dinamică, aflată într-o continuă creștere (nu doar pe dimensiunea economică). Aceeași cercetători afirmă că o comunitate dezvoltată nu ia în considerare fenomenele de excluziune socială.

DEZVOLTARE - TERMINOLOGIE

- ▶ Țări mai dezvoltate economic / țări mai puțin dezvoltate economic
 - folosirea termenului de dezvoltare economică nu reduce clasificarea doar la această dimensiune;
 - evidențierea dimensiunii economice, se datorează doar importanței acordată indicatorilor economici în clasificare.
- ▶ Eurocentrism
 - termenul provine de la proiectarea globului pământesc pe o coală de hârtie. În această situație, Europa este localizată în mijlocul unei hărți care reprezintă toate continentele
 - face referire la afirmația că ideile/abordările europene sau vestice sunt cele mai importante;
 - se bazează pe superioritatea vestică și pe hegemonia țărilor din localitate la nord de Ecuador
 - implică să deții supremația în cunoaștere, care nu reflectă diferențele legate de gen, etnie, clasă sau alte caracteristici sociale ale unei societăți

DEZVOLTARE - ACTORI

- ▶ **Individ** – în funcție de venit, clasă, gen, etnie, vârstă și alte variabile sociale poate avea o puternică influență în dezvoltarea regională sau una foarte mică
- ▶ **Gospodărie** – un grup de oameni care trăiesc împreună și împărtășesc experiențe comune; nu neapărat membrii ai aceleiași familii; pot opera ca o unitate pentru a se asigura că toți membrii gospodăriei au asigurate nevoile de bază
- ▶ **Comunitate** – grup de oameni care au aceleași interese; care au de obicei aceeași arie de rezidență (sat sau un cartier) sau au aceeași identitate socială
- ▶ **Guvernanți** – locali, municipali, județeni, naționali; importanți pentru stabilirea cadrului economic de dezvoltare; pot fi de tip intervenționist sau pot juca doar un rol de reglementare în dezvoltare

DEZVOLTARE - ACTORI

- ▶ **ONG-uri** - organizații non-profit, cu management privat; pot ajuta comunitățile locale să-și pună în aplicare proiectele de oferire de servicii, să creeze oportunități generatoare de venit și să îmbunătățească relațiile sociale; pot fi foarte mici sau globale
- ▶ **Companii private** – reprezentative pe piață; afaceri foarte mici sau corporații de nivel global
- ▶ **Organizații multilaterale** – pot fixa agenda globală pentru politicile economice; promova pacea globală; surse importante de ajutor și asistență tehnică (FMI, ONU, Banca Mondială)

- ▶ Resursă Bibliografică -
<https://www.youtube.com/watch?v=B5hnRFNOv2M>

PLANIFICAREA STRATEGICĂ

TEMA 8 - REGIUNI DE FRONTIERĂ

A decorative graphic consisting of several parallel white lines of varying thicknesses, slanted diagonally from the bottom-left towards the top-right, set against a blue gradient background.

► Definiții

În general, regiunile de frontieră sunt acele regiuni care au o parte din suprafață demarcată de o graniță internațională.

În Uniunea Europeană, regiunile de frontieră sunt:

- unități teritoriale de tip NUTS 3,
- care au în componența lor granițe terestre,
 - sau acele regiuni în care mai mult de jumătate din populație trăiește pe o suprafață de 25 de km de o graniță terestră,
- sau acele regiuni localizate în proximitatea unei granițe terestre.

► Tipologii

I. Funcție de tipul de frontieră sunt:

1. regiuni de frontieră internă – localizate de-a lungul granițelor interne ale UE, frontierele dintre statele membre ale UE și/sau ale țărilor EFTA
2. regiuni de frontieră externă – localizate la granițele externe ale UE, dintre statele member și țările terțe, altele decât care fac parte din EFTA

II. Funcție de distanța până la frontieră, sunt:

1. teritorii care au în componența lor o graniță terestră
2. teritorii aflate la o distanță de maxim 25 de km. de o graniță terestră

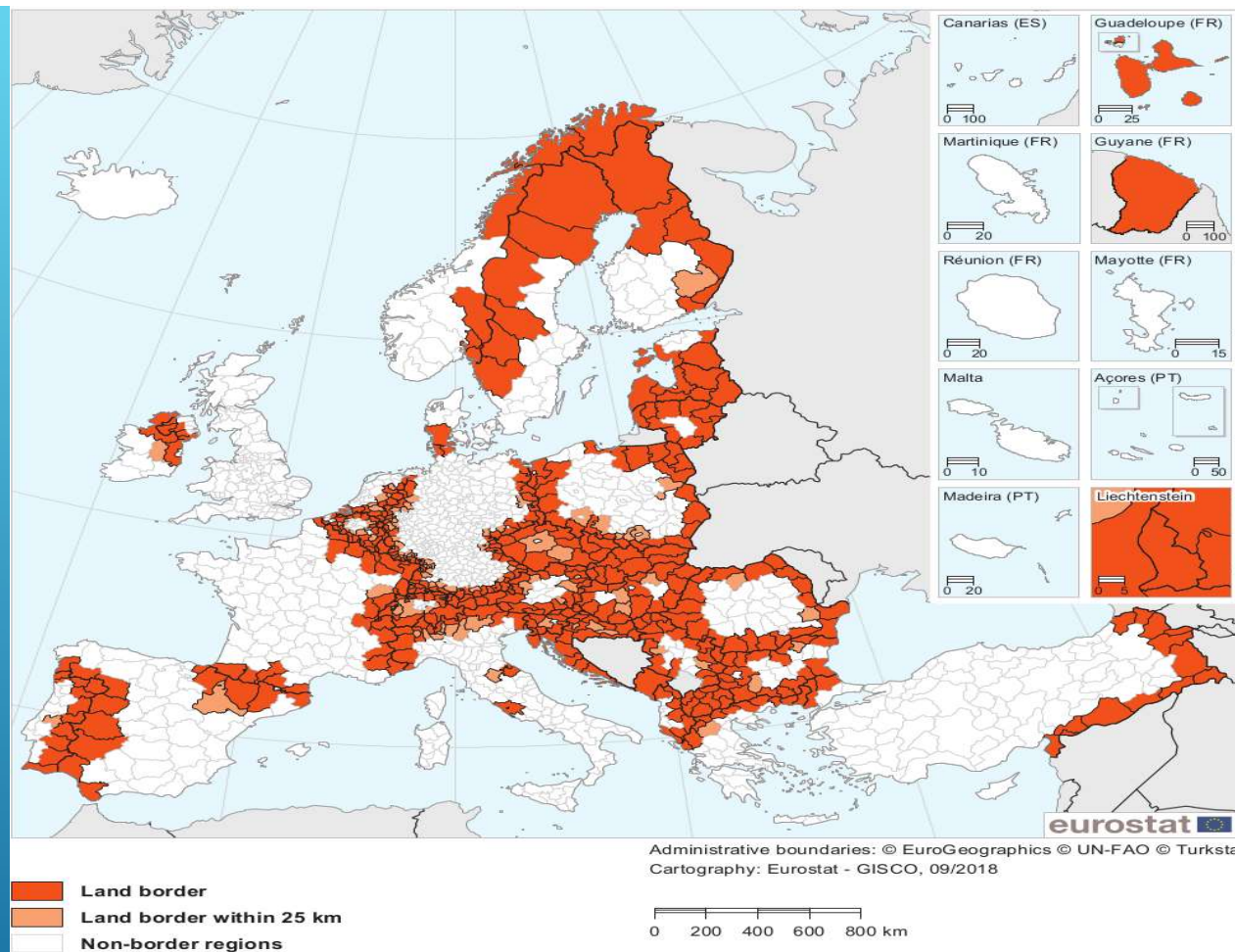
III. Funcție de Regulamentul NUTS, sunt:

1. regiuni de frontiere terestre
2. regiuni de frontiere maritime
3. regiuni de frontiere terestre și maritime

IV. Funcție de tipologiile spațiale, sunt: predominant urbane, intermediare, predominant rurale, de câmpie, montane etc.

Conform definițiilor și tipologiilor amintite, în Uniunea Europeană, la nivelul anilor 2017- 2018 (28 de state membre):

- erau 463 unități teritoriale de tip NUTS 3 clasificate drept regiuni de frontier, din care
 - 360 regiuni care au o graniță terestră
 - 103 regiuni situate pe o distanță de maxim 25 de km. de o graniță terestră
- acoperă 40% din teritoriul UE
- reprezintă 30% din populația UE
- produc 30% di PIB-ul UE
- găzduiesc aproape 2 milioane de nevelști, din care 1,3 milioane sunt lucrători transfrontalierp (0,6% din

Note: based on NUTS 2016.

Source: Eurostat, JRC and European Commission, Directorate-General Regional and Urban Policy

► Comentarii

- tipologiile amintite sunt elaborate de Comisia Europeană, Directoratul pentru Politică Regională și Urbană
- tipologiile nu sunt recunoscute de Regulamentul NUTS, prin urmare în legislația UE sunt folosite definiții alternative. De exemplu definiția regiunii de frontieră în contextul cooperării transfrontaliere a suferit modificări de la o perioadă bugetară la alta. Astăzi, aceasta include și suportul pentru regiunile care includ frontiere maritime
- UE caută să impulsioneze progresul și coeziunea și în regiunile de frontieră, ținând cont că acestea au indicatori de dezvoltare mai scăzuți (economii mai puțin performante, acces la serviciile publice – sănătate, educație - mai scăzut, navigarea între diferitele sisteme administrative și juridice este adesea complex și costisitoare)
- EUROSTAT publică date legate de tipurile de regiuni de frontieră la <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=border.typology&lang=en>, respectiv oferă informații despre o gamă largă de indicatori pentru regiunile de frontieră. Un exemplu găsiți la <https://ec.europa.eu/eurostat/web/rural-development/data/database>

► Comentarii

- Articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene recunoaște provocările cu care se confruntă regiunile de frontieră și stipulează că Uniunea ar trebui să acorde o atenție deosebită acestor regiuni în strategiile de consolidare a coeziunii economice, sociale și teritoriale
- Începând cu 1990, finanțarea INTERREG sprijină programele transfrontaliere din regiunile de frontieră. S-au finanțat proiecte de schimburi interpersonale, investiții în infrastructură, inițiative de cooperare instituțională, investiții pentru ameliorarea condițiilor de viață (protecție a mediului, combaterea efectelor schimbărilor climatice, facilități commune de cercetare, specializare inteligentă etc.)
- Regiunile de frontieră sunt locurile în care procesul de integrare europeană ar trebui să fie resimțit cel mai puternic - studiul, formarea, munca, îngrijirea și desfășurarea de afaceri în străinătate sunt toate activități zilnice care ar trebui să fie posibile indiferent de existența unei frontiere administrative naționale.

► **Povești de viață la frontieră – exemple negative**

- Un terapeut care lucrează ca angajat cu fracțiune de normă în Belgia și cu fracțiune de normă ca liber profesionist în Franța a trebuit să aștepte opt luni pentru a primi informații fiabile cu privire la regimul fiscal aplicabil și, prin urmare, la venitul său;
- O persoană care a suferit un accident de muncă în Suedia nu a putut beneficia de servicii de reabilitare la domiciliu în Danemarca din cauza acordurilor reciproce incomplete între sistemele de securitate socială din cele două țări;
- Un elev care studiază la o școală tehnică în Belgia nu a putut să își efectueze stagiul de ucenicie mai aproape de casă, în Franța, din cauza incompatibilității între statuturile ucenicilor din cele două țări;
- Persoanele din nordul Portugaliei interesate să muncească în imediata apropiere a frontierei în Spania ar putea fi nevoite să cheltuiască sume importante pentru traducerile oficiale ale documentelor și să aștepte câteva luni înainte de recunoașterea calificărilor lor profesionale;
- Pompierii pot fi obligați să aștepte la frontieră înainte de a li se permite să se deplaseze și să își ajute colegii de cealaltă parte a graniței. În mai multe state membre se aplică restricții pentru ambulanțele care trebuie să transporte pacienți peste frontieră;
- A fost nevoie de 10 ani pentru a finaliza extinderea liniei de tramvai de la Strasbourg, în Franța, peste graniță la Kehl în Germania, de exemplu din cauza standardelor diferite și a complexității problemelor legate de stabilirea prețurilor și emiterea biletelor;
- Întreprinderile care își desfășoară activitatea în străinătate cheltuiesc cu 60 % mai mult decât întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața internă pentru efectuarea unor proceduri suplimentare, în principal din cauza costurilor de traducere și de certificare;

► Povești de viață la frontieră – exemple pozitive

- Pacienții belgieni care erau obligați să călătorească 200 de kilometri de trei ori pe săptămână pentru dializă pot beneficia acum de acest tratament la 3 km de casă, imediat după frontiera cu Franța, după ce cele două state membre au semnat acorduri de punere în comun a resurselor de asistență medicală;
- Unii copii din regiunile de frontieră dintre Austria și Republica Cehă, Ungaria și Slovacia sunt înscriși la grădinițe binaționale bilingve, unde învață să se joace în două limbi și în două culturi;
- Țările Benelux și regiunea Renania de Nord-Westfalia din Germania implementează noi recomandări care vor facilita recunoașterea reciprocă a calificărilor prin cooperarea bazată pe încredere reciprocă în sistemele lor de învățământ;
- Persoanele fizice pot, de asemenea, să se organizeze pentru a-și reprezenta în mod eficient interesele comune, astfel cum a fost demonstrat de *Groupement Européen Transfrontalier*, o asociație care reprezintă peste 30 000 de navetiști între Elveția și Franța.

► **Costuri legate de complexitatea aspectelor frontaliere și suprapunerea serviciilor**

- Regiunile de frontieră terestră internă ar putea fi, în medie, mai bogate cu 8% în cazul în care toate obstacolele sunt înlăturate și se utilizează un limbaj comun
- Scenariul nu este de droit, deci nu este posibil, UE fiind construită pe baza diversității și subsidiarității
- În varianta în care 20% dintre obstacole ar fi îndepărtate, s-ar obține o creștere de 2% a PIB-ului în regiunile de frontieră și un potențial de peste 1 milion de locuri de muncă
- Frontierele limitează utilizarea activelor productive sau fac dificilă realizarea economiilor de scară
- Dificultățile la nivel frontalier sunt întotdeauna resimțite la nivel local, deși soluțiile depind, în majoritatea cazurilor, de negocierile interstatale sau pan-europene (vezi exemplul tranzitării granițelor dintre Austria și Ungaria, respectiv Ungaria și România, în cazul repatrierii cu mijloace terestre a românilor la începutul lunii aprilie 2020)

► Concluzii

1. Regiunile de la frontierele interne ale UE contribuie în mod semnificativ la bogăția socio-economică a Europei.
2. Sunt zone geografice în care procesele de integrare europeană sunt trăite în viața de zi cu zi de către cetățeni, întreprinderi și autorități publice.
3. Există numeroase avantaje care pot fi dobândite prin reducerea impactului negativ al discontinuităților teritoriale, juridice și administrative care persistă în regiunile de frontieră.
4. Acțiunea de cooperare cu statele membre, regiunile și alte părți interesate la nivelul UE, este necesară pentru o mai bună utilizare a potențialului regiunilor de frontieră.
5. Bugetul UE a contribuit în mod semnificativ la dezvoltarea regiunilor de frontieră în ultimii 25 de ani. Viitoarele programe de finanțare ar trebui să continue să facă acest lucru în modul cel mai eficient și mai eficace, cu accent pe domeniile cu o valoare adăugată extrem de ridicată pentru UE.

TEMA 9 - PROPUNERILE CE PENTRU DEZVOLTAREA REGIUNILOR DE FRONTIERĂ

1. Aprofundarea cooperării și a schimburilor

- **obiectiv:** consolidarea mecanismelor eficiente pentru cooperarea transfrontalieră
- **bune practici:** La nivel interguvernamental, Consiliul Nordic al Miniștrilor și Uniunea Benelux au instituit proceduri pentru a identifica și a aborda obstacolele frontaliere bilaterale. La nivel regional, Conferința Rinului superior sau Comitetul regiunii Copenhaga și Skane au dezvoltat moduri instituționalizate pentru a identifica obstacolele locale și pentru a oferi un răspuns adecvat.

- **Acțiuni:**

1.1. instituirea unei **rețele profesionale online** la nivelul UE în cadrul căreia chestiunile administrative și juridice legate de frontiere și soluțiile la acestea pot fi prezentate și discutate între părțile interesate. Această rețea va utiliza Futurium – o platformă online deja existentă creată de Comisie – și va fi moderată de Comisie prin intermediul punctului său de contact frontalier.

- ▶ **1.2.** lansarea unei **cereri de proiecte – pilot** înainte de finalul anului 2017, care vizează autoritățile publice care doresc să soluționeze una sau mai multe probleme juridice sau administrative în domeniul frontalier (compatibilizarea sistemelor administrative, facilitarea mobilității forței de muncă, recunoașterea calificărilor, asigurarea armonicării normelor juridice). Aceste proiecte (până la 20) vor servi ca bază pentru explorarea unor modalități inovatoare de a aborda chestiunile legate de frontiere.

2. Îmbunătățirea procesului legislativ

- **obiectiv:** eliminarea reglementărilor juridice paralele, respectiv diminuarea complexităților și incertitudinilor juridice generatoare de costuri suplimentare
- **exemplu:** Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice conține 19 situații în care se aplică standarde minime, de exemplu, cu privire la stabilirea unor limite de timp specifice. Acest lucru creează 19 situații potențiale în care achizițiile publice transfrontaliere se pot dovedi deosebit de dificile, deoarece anumite state membre vor aplica termene mai lungi decât altele.
- **bune practici:** Un organism independent (Institutul pentru cooperare și mobilitate transfrontalieră transnațională și euroregională al Universității din Maastricht) efectuează evaluări de impact transfrontaliere ale legislației UE și naționale viitoare, pe baza unui program de activitate elaborat împreună cu părțile interesate frontaliere naționale, regionale și locale de la frontierele Țărilor de Jos cu Germania și cu Belgia

- Acțiuni:

2.1. identificarea **efectelor transfrontaliere** ori de câte ori este cazul, prin aplicarea metodelor și instrumentelor existente. Prin intermediul punctului de contact frontalier și al rețelei profesionale descrise la pct. 1, Comisia va urmări o mai mare implicare a părților interesate frontaliere în acest proces.

2.2. oferirea de **expertiză și consiliere** cu privire la aspectele regionale transfrontaliere. Aceasta se va baza, printre altele, pe rezultatele proiectelor-pilot de la pct. 1 și pe bunele practici existente.

3. Crearea unei administrații publice transfrontaliere

- **obiectiv:** reducerea diversității procedurilor administrative cu caracter național și utilizarea procedurilor transfrontaliere
- **exemplu:** Interacțiunea dintre cetățeni și autoritățile publice în Danemarca este în mare măsură digitalizată. Identificarea corespunzătoare și obținerea drepturilor de acces pot fi operațiuni complexe pentru lucrătorii transfrontalieri din țările învecinate. De exemplu, termenele limită stricte pentru emiterea unui număr de identificare fiscală (*skattepersonnummer*) pot provoca întârzieri în încheierea contractelor de muncă și de asigurare de sănătate. Abordarea anumitor aspecte în afara sistemelor digitale prezintă riscul de întârzieri și de depășire a termenelor.
- **bune practici:** În cadrul Planului de acțiune privind guvernarea electronică 2016-2020, Comisia stabilește o viziune pe termen lung pentru administrații publice transparente, eficiente și favorabile incluziunii, oferind servicii publice digitale fără frontiere, personalizate, de tip *end-to-end*. Deși de natură generală, planul propune măsuri și instrumente care vor fi deosebit de relevante pentru regiunile de frontieră, cum ar fi principiul „doar o singură dată” (și anume, informațiile sunt furnizate autorităților publice numai o singură dată, indiferent de țara de origine), precum și un instrument de traducere automată pentru autoritățile publice.

- Acțiuni:

3.1. sprijinirea implementării soluțiilor de **guvernare electronică**, prin promovarea activă a soluțiilor electronice existente în rândul părților frontaliere interesate și al autoritățile publice implicate. În acest scop, Comisia va încuraja proiectele sale actuale și viitoare de **e-guvernare** să implice părțile frontaliere interesate pentru a oferi servicii publice transfrontaliere care răspund nevoilor cetățenilor și ale întreprinderilor. Proiectele de succes în curs de desfășurare, cum ar fi recunoașterea reciprocă a identificării electronice sau schimbul electronic de informații în materie de securitate socială (EESSI) oferă o bază solidă în acest sens.

4. Furnizarea de informații și asistență fiabile și ușor de înțeles

- **obiectiv:** accesul la informații fiabile și disponibile și la servicii de soluționare a problemelor legate de traiul sau activitatea de cealaltă parte a frontierei.
- **exemple:** Serviciile și instrumentele disponibile la nivel european, cum ar fi Europa ta, Sistemul de informare al pieței interne și rețeaua SOLVIT sunt utile în acest context.
- **bune practici:** Inițial finanțată de Interreg, rețeaua de ghișee unice Infobest22 din zona de frontieră trilaterală a Rinului superior dintre Franța, Germania și Elveția pune în prezent la dispoziția cetățenilor informații fiabile cu privire la toate aspectele vieții transfrontaliere, inclusiv ocuparea forței de muncă și educația și sprijină interfața transfrontalieră cu diferitele autorități publice.

- Acțiuni:

4.1. elaborarea **Regulamentului privind „portalul digital unic”** (SDG - *Single Digital Gateway*) care, odată adoptat, va permite persoanelor fizice și întreprinderilor să aibă acces mai ușor, prin intermediul unui singur punct de acces digital, la informații de înaltă calitate, la procedurile administrative și serviciile de asistență online. SDG preconizează primul caz de aplicare a principiului „doar o singură dată” la nivelul UE, permițând schimbul direct de elemente de probă între autoritățile competente din diferite state membre pentru un set de proceduri-cheie. Acesta va încuraja, de asemenea, feedbackul din partea utilizatorilor săi, astfel încât să evolueze în mod constant pentru a le satisface nevoile și pentru a colecta informații cu privire la obstacolele de pe piața unică.

4.2. consolidarea SOLVIT cu statele membre, astfel încât tot mai multe persoane și întreprinderi să poată avea soluții la problemele legate de aspectele transfrontaliere.

5. Sprijinirea ocupării forței de muncă la nivelul transfrontalier

- **obiectiv:** reducerea obstacolelor din calea mobilității forței de muncă, mai ales pentru lucrătorii transfrontalieri care locuiesc de o parte a frontierei și se deplasează la locul de muncă de cealaltă parte a frontierei zilnic sau săptămânal.
- **exemple:** EURES, normele de coordonare a sistemelor de Securitate social, Cadrul European al calificărilor, cadrul EUROPASS, programul UE pentru ocuparea forței de muncă și inovare social (EaSI) prin axa EURES.
- **bune practici:** Inspectia muncii și serviciile de securitate socială din Galicia și din nordul Portugaliei au creat o rețea susținută de parteneriatul transfrontalier EURES la nivel local, care permite o soluționare mai rapidă a obstacolelor din calea mobilității transfrontaliere a angajatorilor și a lucrătorilor. Acestea au dezvoltat o colaborare efectivă între organismele de securitate socială și Inspectia Muncii din regiunea transfrontalieră.

- Acțiuni:

5.1. consolidarea cooperării între **serviciile publice de ocupare a forței de muncă** în regiunile de frontieră, inclusiv serviciile de ocupare a forței de muncă transfrontaliere comune pentru a îmbunătăți accesul la informații și la locuri de muncă de piața de muncă transfrontalieră. Practicile existente vor fi puse la dispoziție pe scară mai largă, prin utilizarea rețelei profesionale de la pct.1.

6. Promovarea multilingvismului la frontieră

- **obiectiv:** creșterea capacității de a vorbi limbi străine pentru stimularea capacității de inserție profesională, mobilitatea și competitivitatea din regiunile de frontieră
- **exemple:** programul Erasmus+, programul Interreg
- **bune practici:** „Strategia Franța”, care a fost adoptată de către landul german Saarland în 2014, promovează o abordare bilingvă la toate nivelurile administrației. Această strategie este sprijinită de o programă de învățământ care, începând cu învățământul preșcolar, include obligatoriu limba franceză. Prin urmare, peste jumătate din grădinițele din zonă sunt bilingve.

- Acțiuni:

6.1. recurgerea la oportunitățile de învățare pe tot parcursul vieții pentru a intensifica eforturile de **promovare a bilingvismului** în regiunile de frontieră. Bunele practici existente ar trebui să fie o sursă de inspirație și vor fi promovate în continuare de Comisie. Instrumentele de finanțare existente, cum ar fi Erasmus+ sau programele de cooperare transfrontalieră Interreg vor fi utilizate pentru a sprijini acest lucru acolo unde este cazul.

7. Facilitarea accesibilității transfrontaliere

- **obiectiv:** conectarea infrastructurilor de transport public, stimularea prestărilor de servicii de transport public transfrontalier și creșterea calității acestor servicii
- **exemple:** coordonarea și armonizare transporturilor în domeniul TEN-T (Trans-European Transport Network, https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t_en)
- **bune practici:** În zona de frontieră trilaterală dintre Germania, Țările de Jos și Belgia, furnizorii de servicii de transport public au dezvoltat o platformă comună (<http://mobility-euregio.com>) cu orare combinate, sisteme tarifare comune și un sistem de emiteri de bilete modernizat. La frontiera germano-elvețiană a fost înființată o nouă linie de autobuz între Grenzach-Wyhlen (DE) și Basel (CH) pentru a răspunde nevoilor celor 1 900 de navetiști locali (dintr-o populație totală de 14 000 de persoane).

- Acțiuni:

7.1. Un studiu al Comisiei **privind legăturile feroviare care lipsesc** de-a lungul frontierelor interne va fi disponibil în 2018. Acesta va fi pus la dispoziția părților interesate prin intermediul punctului de contact frontalier.

7.2. Organizarea și punerea în aplicare a serviciilor transfrontaliere de transport public este o competență care se regăsește la nivel național, regional și local. Statele membre, regiunile și municipiile sunt, prin urmare, invitate să își **intensifice eforturile de a le oferi cetățenilor servicii de transport public de o calitate mai bună și mai integrate**. Punctul de contact frontalier va pune la dispoziție bunele practici și va furniza consultanță de specialitate, acolo unde este posibil.

8. Promovarea intensificării punerii în comun a structurilor de îngrijire medicală

- **obiectiv:** îmbunătățirea complementarității serviciilor lor de sănătate în regiunile de frontieră
- **exemple:** Există diferite structuri și principii pentru rambursarea asistenței medicale transfrontaliere, având ca rezultat proceduri diferite și complexe de autorizare prealabilă pentru serviciile de asistență medicală și plăți/rambursări; sarcini administrative pentru pacienții care au nevoie de consultații transfrontaliere la specialiști; incompatibilități în utilizarea tehnologiei și în schimbul de date privind pacienții; lipsa unui sistem unificat de informații accesibile, care include, de asemenea, o lipsă de informare în limba pacienților. Prin urmare, accesibilitatea limitată din ambele părți ale frontierei împiedică utilizarea pe deplin a unităților medicale. Serviciile de urgență și salvare întâmpină câteodată obstacole în efectuarea de intervenții transfrontaliere.
- **bune practici:** Acordul instituționalizat de stabilire a șapte zone organizate de asistență medicală transfrontalieră în zona de frontieră franco-belgiană (*Espaces Transfrontaliers, La Communauté de santé transfrontalière*, <http://www.espaces-transfrontaliers.org/ressources/themes/sante/sante-4/>) a fost utilizat de mai mult de 20 000 de pacienți care au beneficiat de asistență medicală mai aproape de locul lor de reședință în țara vecină.

- **Acțiuni:**

8.1. ○ **analiză cuprinzătoare a cooperării transfrontaliere în domeniul sănătății** în întreaga UE efectuată de către Comisie, care va identifica bunele practici și va analiza provocările viitoare. Aceasta este disponibilă din 2018 și va fi furnizată părților interesate prin intermediul punctului de contact frontalier.

9. Importanța cadrului juridic și financiar pentru cooperarea transfrontalieră

- **obiectiv:** înlăturarea obstacolelor juridice și administrative din calea cooperării transfrontaliere
- **exemple:** Gruparea europeană de cooperare teritorială (GECT) permite entităților din două sau mai multe state membre să colaboreze în cadrul unei structuri comune cu personalitate juridică. Acest lucru facilitează cooperarea transfrontalieră în multe cazuri și oferă autorităților locale și regionale o modalitate de a coopera fără a fi nevoie de un acord ratificat la nivel de stat membru.
- **bune practici:** GECT Lille-Tournai-Kortrijk Eurometropolis³³ este cea mai mare metropolă transfrontalieră din Europa. Aceasta reunește 14 instituții din Franța și Belgia (autorități naționale, autorități locale și regionale, agenții de dezvoltare), care lucrează împreună pentru a elimina „efectul de frontieră” și pentru a face mai ușoară viața de zi cu zi a 2,1 milioane de locuitori.

- Acțiuni:

9.1. dezvoltarea unui **instrument** nou care să permită, pe o bază voluntară și cu acordul autorităților competente responsabile, ca normele unui stat membru să se aplice în statele membre învecinate pentru un anumit proiect sau o anumită acțiune limitată în timp, situată într-o regiune de frontieră și inițiată de autoritățile publice locale și/sau regionale.

9.2. un dialog între statele membre pentru a analiza modul în care viitoarele **programe de finanțare** pot aduce o mai mare contribuție strategică la prevenirea și soluționarea obstacolelor de la frontiere și la dezvoltarea de servicii publice transfrontaliere

10. Colectarea de dovezi ale interacțiunii transfrontaliere pentru consolidarea procesului decizional

- **obiectiv:** eficientizarea colectărilor de date privind obstacolele de la frontiere și a datelor statistice și geospațiale privind fluxurile transfrontaliere
- **exemplu:** Franța (*Mission Opérationnelle Transfrontalière*: www.espaces-transfrontaliers.org), Ungaria (Serviciul central European pentru inițiative transfrontaliere: www.cesci-net.eu). Datele statistice și geospațiale care descriu fluxurile și fenomenele transfrontaliere nu sunt întotdeauna suficient de disponibile sau standardizate pentru a permite factorilor de decizie să ia decizii în cunoștință de cauză. Statele membre, sub coordonarea Oficiului pentru Statistică al Uniunii Europene, ar trebui să analizeze metodologii inovatoare de colectare a datelor (de exemplu, statisticile georeferențiale sau codificarea geografică) gata pentru analiză transfrontalieră, cum ar fi datele bazate pe rețele.
- **bune practici:** Portalul de date pentru Marea Regiune (<http://www.grande-region.lu/portal/>) în interiorul și în jurul Luxemburgului colectează date de la cinci birouri de statistică naționale și regionale pentru a oferi factorilor de decizie politică elemente cu privire la fluxurile transfrontaliere și tendințele teritoriale într-un domeniu caracterizat prin nivelul ridicat de interacțiune (de exemplu, 200 000 de lucrători frontaliери).

- Acțiuni:

10.1. Comisia colaborează cu programul de cooperare teritorială *Rețeaua europeană de observare a dezvoltării și coeziunii teritoriale* (ESPON) pentru a promova în continuare **cercetarea teritorială legată de regiunile de frontieră**. De asemenea, Comisiei îi servesc ca referință și activitățile de cercetare efectuate cu succes și finanțate de cel de-al șaptelea Program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, Orizont 2020, precum și prin Centrul Comun de Cercetare. Această activitate va fi utilizată de punctul de contact frontalier pentru a promova luarea de decizii în cunoștință de cauză ca răspuns la provocările cu care se confruntă comunitățile de frontieră.

TEMA 10 - ASOCIAȚIA EUROPEANĂ A REGIUNILOR DE FRONTIERĂ (AEBR)

1. Repere istorice

- a fost înființată în 1971, având ca membrii regiuni de frontieră europene sau regiuni transfrontaliere europene
- Asociația este
- La întâlnirea inaugurală care a avut loc în 17-18 iunie 1971 la Castelul Anholt (Westfalia) a fost votat primul statut al Asociației. Acesta a fost modificat la întâlnirile din 21 Ianuarie 1977, 25 noiembrie 1994 și 13 octombrie 1997
- Sediul AEBR este în localitatea Gronau (Westphalia), Germania
- Asociația este neutră politic și religios
- Asociația este o entitate juridică nonprofit
- Astăzi Asociația are peste 200 de structuri de frontieră cu care colaborează

2. Obiective

General: reprezentarea membrilor la nivel internațional și European în problematica referitoare la cooperarea transfrontalieră

Specifice:

- 2.1. identificarea problemelor, oportunităților și acțiunilor din regiunile de frontieră
- 2.2. schimbul de experiențe și informații, cu scopul de a formula soluții la problemele cu care se confruntă regiunile de frontieră
- 2.3. inițierea, coordonarea și sprijinirea cooperării dintre regiunile de frontieră europene
- 2.4. reprezentarea intereselor comune regiunilor de frontieră europene la nivel internațional și European (UE, Consiliul Europei, OSCE, OECD, ONU)
- 2.5. informarea politicienilor și a publicului, în general, cu subiecte referitoare la cooperarea transfrontalieră
- 2.6. organizarea de evenimente pe subiecte referitoare la cooperarea transfrontalieră (în colaborare cu una sau mai multe regiuni de frontieră sau cu instituțiile europene)

3. Statutul de membru

3.1. Membru cu drepturi depline (inclusiv de vot): regiunile de frontieră sau regiunile transfrontaliere din statele membre ale UE și ale Consiliului Europei; mari grupări care au în componență regiuni de frontieră neafiliate la AEBR

3.2. Membru fără drept de vot: regiuni de frontieră sau transfrontaliere cu statut de observator pentru 2 ani; entități juridice care au recunoscute special de către AEBR

3.3 Membru consultant fără drept de vot: persoane, asociații, instituții și institute care desfășoară activități în domeniul cooperării transfrontaliere

Lista regiunilor cu statut de membru -

https://www.aebr.eu/en/members/list_of_members.php

Lista regiunilor - https://www.aebr.eu/en/members/list_of_regions.php

4. Organizare

4.1. Adunarea generală

- Fiecare membru are dreptul la cel puțin un vot, atâta timp cât a achitat contribuția anuală. Numărul de voturi este calculat în funcție de contribuție
- Se convoacă cel puțin odată / an
- Funcții: alegerea Președintelui, alegerea primului Vice-președinte, alegerea Comitetului Executiv; admiterea și excluderea membrilor; schimbarea statutului; stabilirea contribuțiilor; aprobarea bugetului

4.2. Comitetul Executiv

- Ales pentru 2 ani
- Componentă: Președinte, prim Vice-președinte și cel puțin 3 viitori Vice-președinți; trezorier; cel puțin 20 de membrii reprezentativi ai regiunilor de frontieră
- Întâlniri de două ori / an
- La întâlniri pot participa cu statut de invitat: un reprezentant al UE, Consiliului Europei, Comitetului Regiunilor, Comitetului Economic și Social European, Consiliul European al Municipalităților și Regiunilor, Adunarea Regiunilor Europene și Confederației Regiunilor Maritime și Periferice
- Funcții: pregătirea și implementarea deciziilor Adunării Generale; gestionarea problemelor de personal, organizaționale și financiare care nu cad în sarcina Adunării Generale sau a Secretarului General; elaborarea bugetului anual; gestionarea bugetului anual; alegerea Secretarului General; formarea și popularea cu personal a Comitetelor de Sprijin, a Grupurilor de Lucru și a Grupurilor de Acțiune; transmiterea documentelor la nivel European; cooperarea cu instituțiile, organizațiile și societățile europene
- Președintele Comitetului Executiv este cel mai înalt reprezentant al AEBR. El are drept de a lua și implementa decizii, în colaborare cu Secretarul General

4.4. Secretarul general

- Este șeful Secretariatului General
- Funcții: pregătirea Adunării Generale; pregătirea și implementarea deciziilor Comitetului Executiv; gestionarea activităților zilnice, organizarea și administrarea finanțelor conform dispozițiilor bugetare; implementarea programelor și proiectelor; gestionarea angajărilor; participarea la întâlnirile Comitetului Executiv

4.2. Comitetele de sprijin, grupurile de lucru, grupurile de acțiune

- Comitetele de sprijin oferă consultanță și soluții în problematica referitoare la cooperarea transfrontalieră. Membrii acestor comitete sunt personalități care au recunoaștere științifică sau care au avut contribuții semnificative în cooperarea transfrontalieră.
- Comitetul Executiv decide formarea Grupurilor de Lucru, sarcinile acestora, metodele de lucru, componența și durata de funcționare. Grupurile de lucru sunt alcătuite de membrii ai AEBR
- Grupurile de acțiune sunt constituite pentru tematici specifice, alese de Comitetul Executiv. Grupurile de acțiune sunt alcătuite de membrii ai AEBR

5. Activități

5.1 Networking / informare

- informare pe probleme specifice cooperării transfrontaliere: frontiere externe, sănătate , cooperare transfrontalieră interuniversitară & inovare, planificare teritorială;
- colectarea, schimbul și evaluarea exemplor de bună practică;
- dezvoltarea propunerilor de proiecte de cooperare transfrontalieră care pot fi implementate prin diferite programe ale UE;
- informarea pe diferite dosare ale UE referitoare la regiunile de frontier
- publicarea trimestrială unor informări sub denumirea generică „Parteneriat într-o Europă fără frontieră”
- publicarea știrilor sectoriale (ex. în domeniul sănătății)
- trimiterea unor „newsflash”-uri lunare fiecărui membru și colaborator

5.2. Consultanță

- acordată pe probleme generale legate de cooperarea transfrontalieră;
- în dezvoltarea de programe, structuri și proiecte comune de cooperare transfrontalieră;
- în domenii specifice cooperării transfrontaliere: dezvoltare teritorială, politică regională, economie, transport, turism, cooperare între IMM-uri, cercetare și inovare, media, probleme sociale și de sănătate, aspecte culturale etc.
- Facilitează transferul de know-how
- AEHR oferă servicii de consiliere sau alte tipuri de servicii în domeniul programelor europene și nu numai

5.3 Proiecte și programe implementate

- ▶ LACE - TAP (1996-2001) - Technical Assistance and Promotion of Cross-Border Cooperation on internal and external border - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=7
- ▶ LACE Phare CBC (1999-2000) - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=6
- ▶ LACE TACIS CBC (2000-2001) - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=5
- ▶ RFO 'Change on Borders' (2003-2007) - INTERREG IIIC Regional Framework Operation (RFO) "Change on Borders": Exchanging know-how and transferring experience among border in Europe" - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=4
- ▶ EUREGIO II (2008-2011) - Solutions for improving health care cooperation in border regions - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=3
- ▶ PLATFORMA - The European voice of Local and Regional authorities for development - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=14
- ▶ Study for the European Commission on Cross-Border Cooperation in Latin America (2009-2010) - contribution to the regional integration process - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=9
- ▶ ULYSSES (2010-2012) - Using applied research results from ESPON as a yardstick for cross-border spatial development - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=1
- ▶ ERS - Euregioschool (2011-2012) - Transborder learners oriented language learning - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=15
- ▶ SCULTBORD (2010-2012) - Spreading CULTure on BORDer Regions - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=10
- ▶ Improving information for commuters in European border regions (2011-2012) - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=18
- ▶ EU-Latin America collaboration on Cross-border Co-operation in the framework of Regional Policy (2011-2013) - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=19
- ▶ Cross-border cooperation in Latin America: support to integrated and sustainable development and cross-border cooperation in the Parana axis development (2012) - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=20
- ▶ EULAC-REGIO (CBRIS): EU-Latin America Cooperation on Cross-Border Regional Innovation Systems in the Framework of Regional Policy - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=21
- ▶ L'AQUA "Legends and myths on water for European tourist routes" - Cooperation projects to support transnational tourism based on European cultural and industrial heritage - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=22
- ▶ Interreg Volunteers Initiative (IVY) - https://www.aebr.eu/en/activities/projects_programmes_detail.php?project_id=23

5.4. Reprezentarea intereselor

- reprezentarea intereselor regiunilor de frontieră și transfrontaliere față de: Consiliul Șefilor de State și de Guverne, Parlamentul și Comisia Europeană, Consiliul Europei
- cooperarea cu: Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor, Consiliul European al Municipalităților și Regiunilor, Adunarea Regiunilor Europene, Conferința Regiunilor Maritime și Periferice, Eurocities, REGLEG, Asociația Europeană a Reprezentanților Aleși ai Zonelor de Munte
- dezvoltarea de strânse relații cu anumite organizații cu activitate în domenii specifice: EURISY (promovează accesul la informații și servicii de satelit), INTERMODES (activează în domeniul transportului de pasageri în sistem intermodal)

5.5. Organizarea de conferințe sau alte evenimente tematice

6. Grupuri de lucru

6.1 "Sănătatea transfrontalieră" -

https://www.aebr.eu/en/taskforce/task_forces_detail.php?taskforce_id=3

- Lansat în 14 septembrie 2007
- Conducut în prezent de EUREGIO în cooperare cu Euregio Meuse-Rhine
- Serie de conferințe pe tema cooperării europene transfrontalieră în domeniul sănătății

6.2. "Frontiere externe" -

https://www.aebr.eu/en/taskforce/task_forces_detail.php?taskforce_id=2

- Lansat în 2007
- Conducut de Consiliul Regional al Kareliei de Sud
- Divizat în 3 subgrupuri: de Nord, Central – European și Sud – european&Balcani
- Forumuri anuale

6.3 "INTERREG A"

- lansat în 19 februarie 2010
- studierea implementării programului Interreg IVA în diferite zone europene de frontier, colectarea de bune practice, compararea acestora și transmiterea de recomandări către instituțiile UE
- condus de unul dintre Vicepreședinți

6.4. "Cultura transfrontalieră" -

https://www.aebr.eu/en/taskforce/task_forces_detail.php?taskforce_id=10

- în colaborare cu actori culturali din regiunile de frontier europene
- oferirea de noi dimensiuni rețelelor culturale europene, dincolo de întâlnirile și conferințele obișnuite
- integrarea realizării diferitelor proiecte europene în domeniul cultural
- întărirea colaborării între diferite categorii profesionale creative (artiști, arhitecți, designer etc.) și actori culturali (organizații culturale, administrații și rețele culturale) în proiecte transfrontaliere și trans-europene specific

6.5. "Managementul apei"

- Lansat în 2012
- Identifică oportunitățile de finanțare în domeniul managementul apelor

6.6. Centrul de informare din Kharkiv -

https://www.aebr.eu/en/taskforce/task_forces_detail.php?taskforce_id=13

- lansat în 2013 cu sprijinul Euroregiunii Slobozhanschina și Universitatea Națională de Economie din Kharkiv
- în baza practicii internaționale de cooperare în domeniul informării pentru a facilita comunicarea dintre Euroregiunea Slobozhanschina și AEBR

TEMA 11 - CARTA EUROPEANĂ A REGIUNILOR DE GRANIȚĂ ȘI TRANSFRONTALIERE

1. Preambul

- Publicată în 1981 de Asociația Regiunilor de Frontieră Europene (AEFR)
- Revizuită în 1995, 2004 și 2011
- Frontierele – „sechele ale istoriei” – Robert Schuman – sintagmă adoptată și de Cartă
- Cooperarea transfrontalieră – instrument al UE de diminuare a: dezavantajelor date de existența granițelor; reducerea statutului de regiune marginalizată pentru zonele aflate în proximitatea granițelor; îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației din zonele de graniță
- Premise obligatorii pentru orice cooperare transfrontalieră de succes:
 1. să cuprindă toate sferele sociale, culturale, economice și de infrastructură
 2. înțelegerea caracterului social, cultural, lingvistic și economic diferit al vecinilor
 3. o gamă largă de oportunități valabile pentru ambele părți ale graniței
 4. principiile subsidiarității și parteneriatului între structuri de nivel local, regional, guvernamental și european sunt indispensabile
- Regiunile de graniță și transfrontaliere crează punți de legătură într-o Europă unită, în folosul coexistenței populației UE, inclusive a minorităților.
- 32% din populație și 40% din teritoriul Europei largite trăiește în zone de graniță

2. Conjunctura istorică

Europa se caracterizează prin interculturalitate și istorie comună.

Până în secolul XVII în mod special, peisajul istoric era extrem de variat. Secolul XVIII a adus, datorită dinamicii sale industriale și politice, concepte novatoare precum statul de drept, drepturile omului, drepturile fundamentale și întreprinderile libere.

În secolele XIX și XX, statul-națiune s-a dezvoltat ca entitate predominantă în contextul tensiunilor dintre regiuni.

Multe din noile frontiere ale acestor state-națiuni, deseori rezultatul unor războaie, au devenit „sechele ale istoriei”, marcând în Europa formarea de noi teritorii, cu regiuni și grupuri etnice proprii, vechile grupuri etnice continuându-și existența în tot acest timp.

2. Conjunctura politică

- fâșiile de graniță de dimensiuni variabile au apărut în perioada statelor – națiuni și a conflictelor lor militare, precum și pentru a se proteja de posibile incursiuni militare
- fâșiile de graniță sunt caracterizate de marginalitate în multe domenii: economia, infrastructura de transporturi, cultura sau densitatea populației treptat pornind de la centrul politic al unei țări către granițele ei.
- Regiunile de graniță sunt zone structural slabe, dezvoltarea drumurilor și căilor ferate fiind inexistentă sau foarte redusă
- În contextual actual politic și economic european, granițele și-au pierdut funcția lor primordială (accea de separare a statelor – națiune)
- Multe din regiunile de graniță sunt separate nu numai de frontiera națională, ci, uneori și de frontiere naturale (flucii, mări, oceane sau zone muntoase)
- Statutul periferic al multor zone

- creșterea schimburilor de bunuri de- alungul unor vaste arii teritoriale și libera mișcare de oameni, forță de muncă, servicii, capitaluri și cunoștințe, în interiorul UE dar și între UE și state terțe, afectează frontierele europene și regiunile transfrontaliere;
- localizarea periferică a regiunilor de frontieră față de centrul național și, câteodată față de centrul Europei, conduce frecvent la dezechilibre în ceea ce privește gradul de concentrare economică;
- tendințele de creștere a concentrației forței de muncă, serviciilor și capitalului în centrele puternic industrializate europene;
- situația regiunilor transfrontaliere și de frontieră din Europa rămâne caracterizată de o mare varietate de bariere. Regiunile din estul Europei sunt în special afectate de amenințări demografice și migrație;
- centrele economice din zonele de frontieră sunt decuplate de la hinterland-ul lor natural, ceea ce distorsionează rețelele de comerț și servicii, dezavantajează localnicii în căutarea unui loc de muncă bine plătit
- companiile din zonele de frontieră sunt lipsite adesea de informații

- structuri și competențe administrative diferite;
- legislație fiscal și social diferită;
- faptul că este greu să stabilești relații de colaborare între IMM-uri, în condițiile lipsei unor furnizori transfrontalieri și piețe transfrontaliere;
- legislație diferită referitoare la planificarea teritorială
- legislație diferită pentru protecția mediului și gestionarea deșeurilor
- nerezolvarea problemelor zilnice care apar la frontier
- disparități de curs valutar
- sistem de transport diferit, care nu este angrenat într-o piață transfrontalieră
- piețe diferite de forță de muncă, sistem de salarizare diferit și sisteme de protecție social diferite;
- pierderea securității odată cu deschiderea frontierelor
- creșterea turismului transfrontalier în detrimentul conservării și protecției habitatelor naturale;
- lipsa investițiilor în sectorul serviciilor;
- dificultăți în educația transfrontalieră;

dorește crearea unui nou nivel administrativ, ci dezvoltarea unei structuri de cooperare, a unor proceduri și instrumente care facilitează îndepărtarea obstacolelor și eliminarea factorilor care divizează;

5.2 Politica UE de dezvoltare spațială – stabilirea principiilor de bază ale sustenabilității și dezvoltării spațiale, precum și a instrumentelor de realizarea a acestora în regiunile aflate de ambele laturi ale unei frontiere;

5.3 Eliminarea dezavantajelor create de granițe și exploatarea oportunităților existente – îmbunătățirea infrastructurii, promovarea localizării și a dezvoltării economiei comune;

5.4 Îmbunătățirea protecției mediului și naturii la nivel transfrontalier – abordări comune pentru designul peisagistic, poluarea apei și a aerului, eliminarea reziduurilor menajere, reciclarea și curățirea, poluarea fonică și bazinele fluviale inundabile;

5.5. Promovarea cooperării culturale transfrontaliere – promovarea încrederii reciproce și a conexiunilor interumane;

5.6. Transformarea în realitate a principiilor subsidiarității și parteneriatului – creșterea interconexiunii pentru adâncirea integrării europene prin crearea de rețele între autoritățile locale și regionale.

națiuni, construirea încrederii reciproce; implementarea parteneriatelor și a principiului subsidiarității; creșterea coeziunii economice și sociale și a cooperării dintre națiuni; pregătirea aderării noilor state; utilizarea fondurilor UE în beneficiul cooperării transfrontaliere, prin intermediul programelor anuale, precum și asigurarea co-finanțării regionale și nationale pe termen lung.

Instituțională: implicarea activă a cetățenilor, autorităților, grupărilor politice și sociale, de ambele părți ale graniței; informații sigure privind vecinii (autoritățile regionale, partenerii sociali, etc...); cooperarea transfrontalieră pe termen lung între structuri capabile să lucreze în mod eficient; proiectarea, implementarea și finanțarea în comun a programelor și proiectelor transfrontaliere.

Socio-economică: mobilizarea potențialului endogen; participarea actorilor din sectorul economic și cel social (de ex: camere de comerț, asociații, companii, uniuni patronale, instituții culturale și sociale, organizații ecologiste, agenții de turism, etc.); deschiderea pieței muncii, armonizarea calificărilor profesionale; dezvoltarea suplimentară, de ex. în infrastructură, transport, turism, mediu, educație, cercetare și cooperare între IMM-uri, și crearea mai multor locuri de muncă în aceste domenii; îmbunătățiri durabile în dezvoltarea planificării spațiale; îmbunătățirea transportului transfrontalier.

Socio-culturală: diseminarea repetată, durabilă, a informației referitoare la situația geografică, structurală, economică, socio-culturală și istorică a regiunii transfrontaliere; vizualizarea regiunii transfrontaliere cu ajutorul hărților, a publicațiilor, materialelor școlare, etc.; dezvoltarea unui grup de experți dedicați (multiplicatori); șanse egale și

TEMA 12 – DEZVOLTAREA ORAȘELOR DE FRONTIERĂ

Spațiile urbane de la frontieră – de la teritorii marginale la interfețe

- orașele din regiunile de graniță suferă adesea de fenomene generate de distanțarea față de centrele mari dezvoltate și dinamice, mai ales atunci când granițele sunt unele de tip hard
- orașele din regiunile de frontieră sunt afectate negativ de natura limitată a teritoriului pe care îl ocupă, data de bariera pe care o reprezintă frontiera
- distanțarea față de centrul politic național sau regional le aruncă într-o oarecare izolare orașele din regiunile de frontier
- deschiderea progresivă a granițelor interne ale UE, secundată de globalizarea schimburilor comerciale au oferit noi oportunități de dezvoltare pentru orașele din regiunile de frontier
- transformarea și reconfigurarea rolului statului în dezvoltare au permis afirmarea și creșterea importanței orașelor ca actori teritoriali importanți
- instrumentele UE au permis actorilor din teritoriile urbane de la graniță să dezvolte mecanisme de cooperare transfrontalieră
- orașele de frontier de azi au propriile strategii de planificare teritorială și dezvoltă parteneriate cu alți actori locali situați de cealaltă parte a frontierei
- exploatarea acestui nou dinamism, a transformat o parte din aceste orașe din „orașe de frontieră” în „orașe interfață”
- prezența graniței nu mai este văzută ca un obstacol ci ca un active care poate fi exploatat în interesul tuturor părților
- o asemenea tranziție nu este ușoară, din cauza diferențelor geografice, naturii frontierelor, sistemelor de guvernare, legislației diferite etc.

- dezvoltarea policentrică este o prioritate pentru Politica de dezvoltare regională a UE și a fost adoptată ca obiectiv în 2011 prin semnarea *Agendei Teritoriale 2020* de către miniștrii pentru planificare și dezvoltare teritorială.
- strategia policentrică urmărește să întărească sinergiile și complementaritățile dintre centrele urbane existente în regiunile transfrontaliere pentru a permite o dezvoltare mai armonioasă și echitabilă
- ideea din spatele terminologiei nu presupune crearea unei megametropole, ci dezvoltarea unei rețele de orașe care, împreună, pot căpăta o mai mare dimensiune internațională
- cooperarea transfrontalieră între regiunile policentrice oferă cadrul pentru o dezvoltare mai echilibrată benefică întregului teritoriu, inclusiv orașelor de frontieră
- suportul financiar este asigurat prin programul INTERREG
- dezvoltarea regiunilor metropolitane transfrontaliere policentrice este una din strategiile teritoriale ambițioase ale UE, care permite și zonelor periurbane și rurale să acceseze serviciile esențiale care duc la creșterea calității vieții

Indicatori pentru măsurarea gradului de interconectare în regiunile policentrice

- gradul de interconectare între orașele din regiunile de frontieră măsoară de fapt intensitatea interacțiunilor transfrontaliere și oferă o fotografie a dinamicii convergenței existente în teritoriu

Indicatorul 1 – naveta transfrontalieră – măsoară dimensiunea funcțională a integrării transfrontaliere și ilustrează gradul de integrare între teritoriile de frontieră din punct de vedere al pieței forței de muncă. În condițiile unor granițe deschise, zonele de frontieră vecine sunt adesea pline de oportunități pentru un mare număr de persoane active. Uneori fluxul de navetiști transfrontalieri crează probleme de transport, infrastructura rămânând adesea în urma dinamicii acestui flux.

Indicatorul 2 – numărul de rezidenți din țările vecine – numărul de cetățeni străini proveniți din țările învecinate și stabiliți într-o regiune de frontieră. Motivul acestei migrații îl constituie prețul scăzut al locuințelor sau locul de muncă

Indicatorul 3 – PIB-ul pe cap de locuitor – ca măsură a inegalităților economice transfrontaliere

Indicatorul 4 – piața forței de muncă – similarități sau deosebiri între piețele situate de-o parte și de alta a graniței (nivel de remunerare,

Factori de influență în construcția unei regiuni transfrontaliere pe deplin integrate

- I. Impactul contextului geographic. Dincolo de implicațiile geopolitice, natura frontierei, mai exact gradul de permeabilitate al acesteia, reprezintă un subfactor important. Al doilea subfactor este reprezentat de configurarea spațială a orașelor de frontieră.
- II. Importanța formelor de guvernare transfrontalieră – dezvoltarea de instrumente legale și mijloace pentru asigurarea funcționalității interconectivității între orașele de frontieră; calitatea și longevitatea dialogului transfrontalier; implicarea actorilor non-instituționali în dinamica transfrontalieră.
- III. Sentimentul de spațiu de viață comun – cultura, educație și formare transfrontalieră, schimburi academice

BIBLIOGRAFIE

2. Bellini, Nicola, Danson, Mike, Halkier, Henrik, *Regional Development Agencies: the Next Generation?*, Routledge, 2012;
3. Dijkstra, Lewis, Annoni, Paola, Kozovska, Kornelia, "A New European Regional Competitiveness Index: Theory, Methods and Findings", 2012;
4. Gorzelak, Grzegorz, Bachtler, John, Smetkowski, Maciej, *Regional Development in Central and Eastern Europe: Development Processes and Policy Challenges*; Routledge, 2010;
5. Horvath, Gyula, *Spaces and Places in Central and Eastern Europe*, Routledge, 2014;
6. Lithwick, Harvey, Gradus, Yehuda (eds.), *Developing frontier cities. Global perspectives – regional contexts*, Springer, 2000
7. OECD, *Promoting Growth in All Regions*, OECD Publishing, 2012;
8. Stimson, Robert, Stough, Roger R., Nijkamp, Peter, *Endogenous Regional Development. Perspectives, measurement, Empirical Investigation*, Edward Elgar Publishing, 2011;
9. Stimson, Robert, Stough, Roger R., Salazar, Maria, *Leadership and Institutions in Regional Endogenous Development*, Edward Elgar Publishing, 2009
10. Zaman, George, Georgescu, George, *Dezvoltarea economică endogenă la nivel regional. Cazul României* [Endogen economic development at the regional level. Romanian case], Expert Publishing House, Bucharest, 2015
11. Association of European Border Regions, *European Charter for Border and Cross-border Regions*, Gronau, 15 septembrie 2011
12. Antoine Decoville, Frédéric Durand, Valérie Feltgen, *Opportunities of cross-border cooperation between small and medium cities in Europe*, Luxembourg Institute of Socio-Economic Research Press House, 2015